Należność pocztowa uiszczona ryczałtem.

Rok XII. Warszawa, dnia 30 kwietnia 1936 r. Nr. 8

OSZCZĘDNOŚĆ

Dwutygodnik poświęcony sprawie organizacji oszczędności w Polsce.

ORGAN ZWIĄZKU KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE

TREŚĆ:

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
WARSZAWA, UL. MIODOWA 6,
tel. Administracji 5-92-63 i tel. Redakcji 2-97-03
NAKŁAD I WYDAWNICTWO
SAMORZĄDOWEGO INSTYTUTU WYDAWNICZEGO
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
W WARSZAWIE, UL. MIODOWA Nr. 6, tel. 5-92-63

BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1935 R.

KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI ZWIĄZKU MIĘDZYKOMUNALNEGO W OLKUSZU.

Stan czynny.

	W tem w wal. obcych Zł.	Zł.	Zł.
1. Kasa i sumy do dyspozycji:			
a) gotowizna		44 070.47	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		42.890 22	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych . . .		4.466,07	
d) pozostałość w innych K. K. O. .			
e) bony inwestycyjne			91.426.76
2. Kupony			1.948.80
3. Waluty obce			
4. Papiery wartościowe:			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe		20.786,—	
c) listy zastawne i obligacje . .		32 142.50	
d) obligacje Związków Komunalnych .			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udziały w Bankach Komunalnych .		5.400,—	58.328,50
5. Banki i K. K. O. „Loro" . . .			
6. Banki i K. K. O. „Nostro" . . .			
7. Weksle zdyskontowane (10 kont) . .			2.879,—
8. Pożyczki wekslowe (1002 konta) . .			342 855.85
9. Weksle protestowane			
a) poch. z dysk. i poż. wek. (69 kont)		38.645,56	
b) pochodzące z innych kred. (2 konta)		21.170,—	59.815,56
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu:			
a) zabezp. papierami wartościowemi .			
b) zabezpieczone hipoteką . . .			
c) zabezpieczone innemi wart. (6 kont)		309.612,69	309.612,69
11. Pożyczki terminowe na zastaw . .			
a) papierów wartośc. i książ. oszczędn. oszczędn.			
b) innych wartości			
c) pożyczki zakładu zastawniczego .			
12. Pożyczki na skrypty dłużne . . .			
13. Pożyczki hipoteczne			
14. Należności z tyt. układów konwersyjnych zatwierdz. przez Komitet Konwersyjny Banku Akceptacyjnego (61 kont)			32.992 05
15. Odsetki zaległe			1.615 59
16. Nieruchomości			12.311,40
17. Ruchomości			5.073,32
18. Różne			8.437,16
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy . . .			
Razem. .			927.296,68
21. Depozyty			630.041,40
22. Udzielone gwarancje			
23. Inkaso			20 051,55
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego . .			22.400,—
25. Pokrycia Funduszu Emerytalnego .			
Ogółem. .			1.599.789,63

Stan bierny.

	W tem w wal. obcych Zł.	Zł.	Zł.
1. Kapitał zakładowy			100.000,—
2. Fundusz zasobowy			17.016.62
3. Fundusze specjalne:			
a)			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości .			1.334.60
6. Wkłady oszczędnościowe instytucyj państwowych, samorządowych i innych prawno - publicznych			
a) bezterminowe (3 konta) . . .		123,12	
b) terminowe (2 konta) . . .		140.755,28	140.878,40
7. Wkłady oszcz. osób fizycznych i prawno-prywat.:			
a) bezterminowe (823 kont) . . .		180.293,59	
b) terminowe do 3 mies. (121 kont) .		109.906,02	
c) terminowe ponad 3 miesiące i warunkowe			290.199 61
8. Rachunki bieżące (czek., przekaz. i t.p.)			
a) instytucyj państw., samorząd. i innych prawno-publ. (5 kont) . .		61.421,14	
b) osób fiz. i prawno-pryw. (18 kont)		26.659,49	88.080,63
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			99,60
10. Zobowiązania inkasowe			
11. Redyskonto weksli:			
a) w Banku Polskim			
b) w Bankach Państwowych . . .		19.896,—	
c) w Bankach Komunalnych i K. K. O.			
d) w innych instytucjach kredytowych.			19.896,—
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac. .			
13. Zastaw papierów wartościowych . .			
14. Kredyty udzielone Kasie:			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe . . .		640,14	
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje . . .		261.254,23	261.894,37
15. Banki i K. K. O. „Loro" . . .			
16. Banki i K. K. O. „Nostro" . . .			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne . . .			
19. Różne			534,57
20. Sumy przechodnie (rozlicz. międzyokr.)			4.371,91
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy . . .		2.990,37	2.990,37
Razem. .			927.296,68
22. Różni za depozyty			630.041,40
23. Zobow. z tytułu udzielonych gwarancyj.			
24. Różni za inkaso			20.051,55
25. Bank Akceptacyjny			22.400,—
26. Fundusz Emerytalny			
Ogółem. .			1.599.789,63

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA 1935 ROK.

Straty.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki wypłacone i dopisane		
a) od wkładów oszczędnościowych . .	31.604,17	
b) od rachunków bieżących . . .	2.590,65	
c) od redyskonta weksli	2.525,91	
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie	116,48	
e) różne inne	90,74	36.927,95
2. Prowizje wypłacone		92,95
3. Koszty administracyjne		
a) wydatki osobowe	27.870,24	
b) świadczenia socjalne	2.110,95	
c) wydatki rzeczowe	8.840,76	38 821,95
4. Podatki i opłaty skarbowe		259,56
5. Amortyzacja		
a) nieruchomości	1.334,60	
b) ruchomości	1.066,40	2.401,—
6. Odpisy na dłużnikach		5.478,33
7. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
8. Różnice kursowe na papierach wartościowych		
9. Różne		2.339,60
10. Dotacja na rzecz fund. wyrównawczego .		
11. Nadwyżka		2.990,37
Razem. .		89.311,71

Zyski.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki pobrane i dopisane		
a) od weksli	35.817,87	
b) od rachunków bieżących . . .	30.031,91	
c) od pożyczek terminowych na zastaw .		
d) od pożyczek na skrypty dłużne . .		
e) od pożyczek i wierzytelności hipoteczn.		
f) od papierów wartościowych . . .	3.984,10	
g) od K. K. O. i Banków	240.21	
h) różne inne	1.87	70,075,96
2. Prowizje pobrane		16.013,57
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
4. Różnice kursowe na papierach wartośc. .		
5. Dochód netto z nieruchomości . . .		2.260,—
6. Odzyskane straty		
7. Opłaty na koszty administracji . .		962,18
8. Różne dochody		
9. Odpis z funduszu wyrównawczego na pokrycie strat kursowych		
10. Strata		
Razem. .		89.311.71

Komisja Rewizyjna: Przewodniczący (—) **Józef Dobrek**
Członkowie:
(—) **Jan Podworski**
(—) **Józef Urasiński**

Dyrekcja: Dyrektor Zarządzający (—) Aleksander Machnicki
Zastępca Dyrektora Zarządzającego:
Buchalter (—) **Wacław Gęgotek**
Członek Dyrekcji (—) **Józef Ostachowski**

Buchalter Kasy (—) **Wacław Gęgotek**

Rok XII. Warszawa, dnia 30 kwietnia 1936 r. Nr. 8

OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE
ORGAN ZWIĄZKU KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE

Komitet Redakcyjny: *Józef Rożkowski, Juljusz Zdanowski, Jarosław Żaboklicki.*
Redaktor — *Bolesław Obszyński.*

Prenumerata z przesyłką pocztową wynosi:

Rocznie	zł. 28.—
Półrocznie	„ 14.—
Kwartalnie	„ 7.—
Miesięcznie	„ 3.—
Cena Nr. pojedyńcz. .	„ 1.40

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Warszawa, ul. Miodowa 6.
Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520.
Nakład i wydawnictwo „Samorządowego Instytutu Wydawniczego" Sp. z ogr. odp. w Warszawie, ul. Miodowa Nr. 6 — Telef. 5-92-63.

Rękopisów nadesłanych redakcja nie zwraca.
Przedruk dozwolony za podaniem źródła

CENY OGŁOSZEŃ
Strona w tekście: 300 zł., 1|2 str. 150 zł., 1|4 strony 75 zł. Poza tekstem za stronę 200 zł., 1|2 str. 100 zł., 1|4 str. 50 zł.
Dla Komunalnych Kas Oszczędności bilanse i tabl. (dostarc. bezpośrednio do admin.) za str. 70 zł., 1|2 str. 35 zł., 1|4 str. 20 zł.

Deklaracja Rządu o wprowadzeniu kontroli dewizowej

Od 10 lat polska polityka finansowa opiera się na dwóch podstawowych zasadach: stałości waluty i swobodzie ruchu kapitałowego. Utrzymując niezmiennie w najtrudniejszych warunkach wytkniętą linję, rząd miał przedewszystkiem na widoku zapewnienie życiu gospodarczemu normalnych warunków działania i rozwoju. Opracowany na jesieni roku zeszłego i realizowany przez rząd w ciągu kilku ostatnich miesięcy program, dał ostatnio zupełnie pozytywne rezultaty w dziedzinie równowagi budżetowej państwa.

W momencie zaznaczającej się poprawy gospodarki krajowej zarysowały się ostatnio tendencje, nie pozostające w żadnym związku z objektywną oceną gospodarczej i finansowej sytuacji Polski. Częściowo pod wpływem wydarzeń zagranicznych, a częściowo pod wpływem nieuzasadnionych nastrojów, szerzonych wewnątrz kraju, rozpętała się w marcu i kwietniu fala niepokoju, wyrażająca się przedewszystkiem w masowem zakupywaniu złota i walut zagranicznych na cele tezauryzacji wewnętrznej. To nieuzasadnione gospodarczo działanie osłabia z jednej strony rezerwy naszej instytucji emisyjne, a z drugiej wycofuje kapitały z obrotu gosporadczego, utrudniając poważnie m. in. realizację planów rządu w zakresie walki z bezrobociem.

Rząd uważał za swój obowiązek zapobiec tego rodzaju osłabianiu życia gospodarczego — przez wprowadzenie kontroli w zakresie obrotu złotem i walutami zagranicznemi i zahamowanie przez to źródeł, zasilających tezauryzację *). Kontrola obrotów dewizami nie stawia przeszkód dla normalnych operacyj gospodarczych z zagranicą. Zaopatrzenie warsztatów produkcyjnych w surowce, jak i w potrzebne maszyny i narzędzia, nie ulegnie z tego powodu zahamowaniu.

W nowych warunkach obrotu dewizowego zobowiązania Polski z tytułu handlu zagranicznego, jak i zobowiązania kredytowego, będą nadal respektowane. Wprowadzając przejściowo kontrolę nad obrotami dewizowemi, rząd stwierdza kategorycznie, że są one pomyślane jedynie jako ochrona gospodarczoaktywnej części społeczeństwa przed zakusami spekulacji i defetyzmu ekonomicznego.

Realizacja programu gospodarczego rządu, opartego na utrzymaniu ładu pieniężnego, zabezpieczeniu równowagi budżetowej i struktury aparatu kredytowego nie ulegnie żadnym odchyleniom.

*) Rozporządzenia odnośne omawiamy w „Kronice ustawodawczej" *(Przyp. Redakcji).*

Organizujmy propagandę oszczędności w masach

Każda celowa akcja organizacyjna musi być poprzedzona możliwie głębokiemi i wszechstronnemi studjami przygotowawczemi, urabianiem opinji publicznej, zanim się przejdzie do działania praktycznego. W poruszonej przezemnie sprawie (artykuł p. t. „Aktualne zadania ruchu oszczędnościowego w Polsce“, w Nr. 1 „Oszczędności“ z r. b.) pożądana byłaby wymiana zdań czynników zainteresowanych zagadnieniem kapitalizacji wewnętrznej i działaczy praktycznych na niwie oszczędności.

Spodziewać się należy, iż zagadnienie tak aktualne, zwłaszcza w naszych obecnych warunkach, będzie jeszcze niejednokrotnie tematem dyskusyj i konferencyj, których celem powinno być wytyczenie linji rozwojowej naszego ruchu oszczędnościowego. Tymczasem, oprócz kilku korespondencyj działaczy kasowych z ośrodków prowincjonalnych, zawierających parę trafnych uwag i informacyj o poczynaniach lokalnych, tylko „Przegląd oszczędnościowy“ zamieścił w Nr. 9 krótki artykulik o charakterze raczej polemicznym pióra redaktora p. W. Dobrzyńskiego, któremu poświęcę kilka słów w końcu niniejszego artykułu.

Obecnie pragnę bliżej dotknąć sprawy organizowania propagandy oszczędności specjalnie w środowiskach przemysłowych, fabrycznych. Organ nasz parę razy poruszał sprawę kas robotniczych zagranicą (Niemcy, Stany Zjedn.), sugerując zainteresowanie się tą pracą na terenie Polski. Bliższe zapoznanie się z tego rodzaju kasami zagranicą, gdzie istnieją oddawna, z ich historją, działalnością i metodami pracy, pozwoli nam uniknąć wielu błędów i niepotrzebnego marnowania energji. Biorąc z cudzej praktyki, to co najlepsze, przystosujemy osiągnięte wyniki do naszych potrzeb, możliwości i odrębności psychicznej. Narazie zaznajomimy Czytelników z metodami pracy propagandowej i jej wynikami w środowiskach robotniczych i pracowniczych w Anglji [1]), opierając się na najświeższych materjałach.

*

* *

Anglja przedstawia ogromne bogactwo form wszelkiego rodzaju stowarzyszeń oszczędnościowych, klubów oszczędnościowych, kas „groszowych“, kas szkolnych, wojskowych, kobiecych i t. p.; poważną rolę odgrywają tu również stowarzyszenia oszczędnościowe robotnicze i pracownicze. Wszystkie one są instytucjami samodzielnemi, dobrowolnemi ,a celem ich jest zbieranie od członków oszczędności i lokowanie ich na książeczce klubowej w Powierniczej Kasie Oszczędności, albo w Kasie Pocztowej, albo wreszcie w „narodowych świadectwach oszczędnościowych“. Aby tym licznym i różnorodnym stowarzyszeniom, klubom i kasom nadać pewne ogólne ramy i ułatwić ich kontrolę, wszystkie trzy wielkie organizacje, gromadzące oszczędności w Anglji (Powiernicze Kasy Oszczędności, Pocztowa Kasa Oszczędności oraz Narodowy Komitet Oszczędnościowy — ten ostatni, jak wiadomo, kieruje akcją oszczędnościową w formie „narodowych świadectw oszczędnościowych“) stworzyły wspólnie ramowy plan propagandy, obejmujący szereg systemów (*„scheemes“*). Systemy te, przeznaczone dla wszelkiego rodzaju stowarzyszeń oszczędnościowych (a więc i pracowniczych), przedstawiają ułatwienia dla oszczędzających, w zależności od zamierzonego przez grupy ciułaczy dłuższego lub krótszego okresu ciułania. Aby korzystać z ułatwień i przywilejów, wszystkie te stowarzyszenia i kluby winny posiadać statut ustalonego wzoru ramowego, określający dokładnie tryb postępowania, skład zarządu, sposób kontroli i t. d. oraz zarejestrować się w Narodowym Komitecie. Wtedy dopiero mogą używać w tytule nazwy „*National*“.

Podział sum uzbieranych w ciągu roku dokonuje się w końcu roku, kiedy każdy członek klubu może otrzymać całość lub część swych oszczędności: a) w gotówce, b) w przelewie na jego osobiste konto w Kasie Oszczędności, c) w „narodowych świadectwach oszczędnościowych“. Procenty narosłe na wspólnej książeczce w Kasie Oszczędności nogą być użyte stosownie do decyzji walnego zgromadzenia członków klubu.

Regulamin, wydrukowany na kartach członkowskich, do których zapisuje się tygodniowe wpłaty i wypłaty, zawiera 6 paragrafów:

1. Klub posiada sekretarza, skarbnika i kontrolera, wybranych na rocznem walnem zebraniu.
2. Każdy członek może składać dowolnej wysokości sumy, najwyżej jednak do £ 52.— rocznie. Wszelkie wpłaty winny być zapisane natychmiast po zainkasowaniu.
3. Po każdej tygodniowej zbiórce sumy wpłat członkowskich będą niezwłocznie przekazane na specjalne w tym celu konto klubu otwarte w Kasie Oszczędności. ..... (nazwa). Do dysponowania rachunkiem w Kasie niezbędne są dwa podpisy osób upoważnionych, w tem jeden sekretarza lub skarbnika.
4. Kontroler ma wgląd do wszystkich ksiąg i rachunków Klubu w każdym czasie.
5. Fundusze Klubu będą dzielone rocznie między członków, zaś odsetki z konta klubowego w Kasie Oszczędności — stosownie do woli członków.
6. Kontroler sprawdza corocznie rachunkowość Klubu. Zaświadczony stan rachunków winien być przesyłany corocznie do Narodowego Komitetu Oszczędnościowego możliwie niezwłocznie po zwyczajnem walnem zebraniu członków.

Karty członkowskie, jak i niezbędny materjał do prowadzenia manipulacyj kluby otrzymują bezpłatnie wraz z wszelkiemi informacjami od Kasy Oszczędności lub Komitetu Narodowego.

Zarówno „National Savings Clubs“, jak i „Penny Banks“ pracują wyłącznie w oparciu o Kasy Oszczędności (Powiernicze lub Pocztową). Warunki współpracy są jednakowe: i tu i tam członek stowarzyszenia, posiadający kartę lub książeczkę członkowską, może otworzyć sobie własne konto w Kasie,

[1]) O ruchu oszczędnościowym w Aanglji pisaliśmy w r. ub. w Nr. 18 i 19 „Oszczędności“.

gdy uzbiera 20 shillingów (1 funt) lub nabyć „narodowe świadectwo oszczędności“ po uciułaniu 15 shillingów.

Jeśli chodzi o technikę ciułania, to najbardziej rozpowszechnionym systemem są znaczki oszczędnościowe (6-pensowe), które można otrzymać w każdej Kasie, w urzędzie pocztowym lub za pośrednictwem zarządu stowarzyszenia w Narodowym Komitecie Oszczędnościowym, do wklejania w specjalnej książeczce.

Poza powyższemi ogólnemi systemami, opracowano *3 specjalne systemy dla stowarzyszeń oszczędnościowych, istniejących przy fabrykach i zakładach przemysłowych lub handlowych,* przyczem jeden z nich (system Nr. 8) przeznaczony wyłącznie celem nabywania na raty świadectw oszczędnościowych w ciągu 30 tygodni po 6 pensów, przeważnie potrącanych z zarobków.

Najbardziej rozpowszechnione są stowarzyszenia oszczędnościowe pracowników przemysłowych, oparte na statutach ramowych Nr. 9 i 10, gromadzące oszczędności członków przez potrącanie z zarobków zgóry określonych kwot, aż do 4 shillingów tygodniowo, celem zakupu pewnej ilości świadectw oszczędnościowych. Cele oszczędzania w obu wypadkach określone są różnie: w jednym wypadku celem jest „zapewnić wypłatę umówionej sumy legalnym spadkobiercom członka w razie śmierci“ (statut Nr. 9), w drugim — „oszczędzanie na pewne cele do osiągnięcia w przyszłości“ (statut Nr. 10), przyczem w obu wypadkach przewiduje się pomoc przedsiębiorcy, który ofiaruje pracownikowi dodatkowe świadectwa oszczędnościowe corocznie w zależności od wieku pracownika, ilości przepracowanych w zakładzie lat i t. p. Koszty tej pomocy są przez Skarb uwzględniane przy obliczaniu podatku dochodowego od danych przedsiębiorstw.

Stowarzyszenia posiadają zarządy, w skład których wchodzą przedstawiciele pracowników i przedsiębiorcy. Potrącane z zarobków kwoty przekazuje się Generalnemu Pocztmistrzowi celem ulokowania w narodowych świadectwach oszczędnościowych. Sprawozdania z działalności przesyłane są do Narodowego Komitetu Oszczędnościowego. Najwyższa ilość świadectw, nabytych przez jedną osobę nie może przekraczać 500 sztuk, nie dotyczy to jednak świadectw, nabywanych przez członków stowarzyszenia.

Stowarzyszenia oszczędn. robotnicze istnieją również na podstawie zwykłego ramowego statutu, przedstawionego wyżej, w oparciu o Kasy Oszczędności.

Na dzień 9.III.36 istniało w Aanglji 36.603 stowarzyszeń i klubów oszczędn., z czego 22.407 w szkołach (kasy szkolne), 10.692 w miejscach zatrudnienia (kasy pracownicze i robotnicze) i 3.504 w organizacjach społecznych. Należały one do 1.322 komitetów lokalnych.

Te liczne stowarzyszenia oszczędnościowe przyczyniły się w niemałym stopniu do wspaniałego rozwoju oszczędności w Anglji (na 9.III.36 ogólna suma wkładów w Kasach Oszczędności i P. K. O. oraz suma świadectw oszczędnościowych wynosiła £ 1.300.200.000 czyli ok. 34 miljardów zł.). Oczywiście, instytucje te prowadzą intensywną propagandę oszczędności. Poza propagandą w prasie, duże zastosowanie mają zjazdy, zebrania i konferencje, wykorzystane zarówno przez Powiernicze Kasy Oszczędności i ich Związek, jak i przez Narodowy Komitet Oszczędnościowy. Zjazdy regjonalne i roczny walny zjazd działaczy oszczędnościowych, na którym zazwyczaj wygłaszane są przemówienia patrona (ks. Walji) i najwyższych dostojników państwowych, mają szeroki rozgłos w całym kraju.

* * *

Wróćmy do stosunków polskich. Sądzę, że na podstawie bogatych materjałów zagranicznych moglibyśmy opracować najlepsze i dostosowane do naszych warunków wzory funkcjonowania zrzeszeń ciułaczy w ich miejscach pracy. Powodzenie tej akcji, powtarzamy, zależeć będzie od dokładnego przygotowania planu akcji, obejmującej cały kraj, i od umiejętnej realizacji. Wypadałoby naszkicować zasady ramowe, zapewniające dostateczne bezpieczeństwo i kontrolę ruchu, pozostawiając lokalnym czynnikom pewną swobodę w przystosowaniu ich do warunków terenu, rodzaju przedsiębiorstw, rozkładu zajęć i t. p.

Posiadamy tysiące przedsiębiorstw, fabryk, kopalń, zakładów, instytucyj, których pracownicy indywidualnie należą w pewnej części do liczby wkładców naszych instytucyj oszczędnościowych. Łączenie ludzi w grupy, mające na celu pobudzenie do oszczędzania swym przykładem innych stworzyłoby atmosferę przyjazną dla samych członków tych grup, wytworzyłoby przyzwyczajenie — drugą naturę człowieka.

Dlatego też nie należy spoczywać na laurach, ciesząc się, że wśród wkładców naszych Kas przeważają drobni ciułacze, należący do wielkiego świata pracy, ale ciągle udoskonalając organizację aparatów i metody — tworzyć zespoły oszczędzających. Przedewszystkiem — w miejscach wspólnej pracy, gdzie ludzie zżywają się z sobą w codziennem obcowaniu.

Komunalne kasy oszczędności winny na ten dział pracy propagandowej zwrócić baczną uwagę, zwłaszcza te, których działalność rozciąga się na tereny uprzemysłowione.

* * *

Przy sposobności, kilka słów odpowiedzi p. W. Dobrzyńskiemu. Omawiając mój artykuł „Aktualne zadania ruchu oszczędnościowego w Polsce“, p. Dobrzyński na łamach „Przeglądu Oszczędnościowego“ usiłuje podważyć konieczność stworzenia naszkicowanej przeze mnie organizacji centralnej dla ruchu oszczędnościowego. Używa przytem efektownych chwytów, stając niby w obronie K. K. O., których działalności na polu gromadzenia wkładów jakobym nie doceniał i poucza mnie, że: „Należałoby też przy poruszaniu tego tematu korzystać z doświadczenia tych kas oszczędności, które mogą się wykazać doskonałemi, jak na nasze złe czasy, rezultatami“.

Zarzuca mi dalej p. D., że nie jest mi znaną bliżej organizacja angielskich klubów oszczędnościowych i ich geneza i twierdzi autorytatywnie, że klu-

by te powstały „jak wiadomo“ w czasie wojny, że nie mają na celu propagandy oszczędności, że „powstają dla zadań specjalnie zgóry określonych, jak np. zrobienie komuś zbiorowego prezentu gwiazdkowego i t. p.“, kończąc ten ustęp zwrotem: „...lecz dziś nie krytykujmy wysiłków ludności polskiej, stawiając im za wzór kluby angielskie“.

Obszerny ustęp poświęca p. D. pochwale działalności P. K. O., występując przeciw użytemu przeze mnie określeniu, że P. K. O. w swej działalności codziennej oparta jest na czynniku biurokratycznym.

Muszę z naciskiem się zastrzec przeciw sugerowaniu mi chęci niedoceniania ogromnej pracy P. K. O. i jej pięknego dorobku na niwie oszczędnościowej. Stwierdzając zaś fakt oparcia tej instytucji państwowej w jej codziennem urzędowaniu o urzędy pocztowe, z któremi właśnie wkładca ma styczność, i określając je jako „czynnik biurokratyczny“, ani tego czynnika, ani kierownictwa instytucji w niczem nie obrażam. Uważam tylko, że właściwe dla sprawy prowadzenie pracy w terenie wymaga raczej przekonania, zapału, poświęcenia, których więcej posiada czynnik społeczny, obywatelski, reprezentowany, jak dotąd, w komunalnych kasach oszczędności.

Co do rzekomego niedoceniania przez mnie działalności K. K. O., to mogą zapewnić p. Dobrzyńskiego, że stale i bezpośrednio stykają się z działalnością K. K. O., znam ich stan i wyniki pracy ogólnej i propagandy nieco dokładniej i bliżej, niż niektórzy działacze „z poza zielonego sukna“; należycie oceniam dodatnią pracę bardzo wielu Kas i doceniam tkwiącą u nas naogół wartościową inicjatywę i energję, często występującą u kierowników i organów Kas oraz poszczególnych działaczy.

I dlatego właśnie, wiedząc, jak duże posiadamy możliwości potencjonalne, stawiam naszemu ruchowi w całości wymagania duże, uwarunkowane możliwościami objektywnemi, i stwierdzam raz jeszcze z całą odpowiedzialnością, że „. . .*ruch oszczędnościowy u nas nie rozwija się tak, jak mógłby i jak tego wymagają warunki powodzenia kapitalizacji wewnętrznej, obliczonego na szereg lat*“.

Nie uważam też za zdrowe upajanie się zadowoleniem z przeciętnie pomyślnych wyników, ani poprzestawanie na uzyskanych zdobyczach, ani unikanie krytyki rzeczowej i dobro przedsięwzięcia mającej na celu. Nie uważam za dobre wszystkiego co nasze, dlatego tylko, że to nasze. Owszem, w zdrowym wyścigu pracy pojedyńczych ludzi, zespołów, społeczeństw i narodów chciałbym widzieć drogę rozwoju i postępu.

Co do klubów oszczędnościowych, o których pisałem: „Kwestja nazwy nie odgrywa tu znaczniejszej roli; nazwijmy je z wszelkiemi zastrzeżeniami i warunkowo — klubami“, — miałem na myśli zespoły ludzi oszczędzających, związanych z sobą organicznie wspólnością zadania i statutem.

Rozwinąłem to pojęcie szerzej w niniejszym artykule, opisując „National Savings Clubs“. Zacytuję tu jeszcze parę urywków, wypowiedzianych na ten temat przez osoby dostatecznie autorytatywne. Np. na łamach „*National Savings*“ (Nr. 3 z grudnia 1934) Lord Mottistone, przewodniczący Narodowego Komitetu Oszczędn. w Anglji, pisze o klubach m. inn.: „Kluby oszczędnościowe są b. dawnemi instytucjami. . . Jest zastanawiające, że założone przez przybyłych do Anglji legjonistów rzymskich przed 18 wiekami kluby były bardzo podobne do wielu istniejących obecnie“; zaś p. Louis Lawton, honorowy skarbnik Związku Kas i członek Nar. Kom. Oszczędn., omawiając współpracę organizacyj oszczędnościowych na polu propagandy, zaznacza: „. . .Ta właśnie, praca, którą Powiernicze Kasy Oszczędności prowadziły od wielu lat, popierając Kasy Groszowe w szkołach i organizacjach społecznych oraz ich doświadczenie w prowadzeniu klubów oszczędnościowych w przemyśle — skłoniła je obecnie do ścisłego i przyjaznego współdziałania z Narod. Komitetem Oszczędnościowym i Pocztową Kasą Oszczędności. *Praca ta jest może najważniejszą z punktu widzenia wychowania ludności w przyzwyczajeniu do oszczędzania* i jestem pewien, że Powiernicze Kasy Oszczędności będą z całego serca współdziałać w osiągnięciu powodzenia planów: narodowych znaczków oszczędn. i nar. klubów oszczędn.“.

Widocznie p. Dobrzyński pomieszał daty powstania „National Savings Movement“ i stowarzyszeń oszczędnościowych, które mają tak dawną tradycję.

W specjalnem wydawnictwie Narodowego Komitetu (Nr. 5, 6) w dziale o stowarzyszeniach oszczędnościowych (str. 34 — 35) określa się je, jako „instrument, przy pomocy którego Nar. Ruch Oszczędnościowy spełnia swe najważniejsze funkcje“; w innem miejscu określa się je jeszcze wyraźniej: „*Utworzone dla specjalnego zadania: popierania stałego, regularnego oszczędzania,* — wzmacniają one wśród członków indywidualną wolę oszczędzania swych członków. . . “, a specjalnie o kasach fabrycznych: „Pilną potrzebą chwili obecnej jest dążenie do wzrostu liczby stowarzyszeń oszczędnościowych w miejscach zatrudnienia, gdyż nabyte w czasie szkolnym przyzwyczajenie do oszczędzania winno być kontynuowane, gdy chłopcy i dziewczęta wstępują w życie jako samodzielni pracownicy“...

Jak widać z powyższego, powierzchowne twierdzenie p. Dobrzyńskiego i lekceważenie roli klubów oszczędnościowych w dziele tworzenia oszczędności narodowych, charakteryzowanie ich typowych zadań, jako dążenie do zrobienia komuś zbiorowego prezentu gwiazdkowego — wcale nie odpowiada rzeczywistości.

Żałować wypada, że cały ten elaborat, zamieszczony na łamach „Przeglądu Oszczędnościowego“ pod szumnym tytułem: „Manowce publicystyki oszczędnościowej“ nie wniósł nic pozytywnego. Aby nie sprowadzać dyskusji nad poważnem zagadnieniem na manowce, powstrzymujemy się przeto od polemiki, oczekując na głosy krytyki rzeczowej i poważnej.

Fr. Świderski.

Rola personelu K. K. O.

Rola, jaką może i powinien odegrać personel komunalnych kas oszczędności w ich rozwoju, jest naogół mało doceniana. Personel urzędniczy kas oszczędności bywa przeważnie uważany za element ściśle wykonawczy i pomocniczy bez większego znaczenia dla prosperyzacji Kas, za element, powołany do załatwiania prostych czynności technicznych i manipulacyjnych, do księgowania, rachowania, wypisywania notek i t. p. Na tem kończą się przeważnie wymagania, jakie dyrektorzy Kas stawiają swym pracownikom. Urzędnik, który spełnia należycie wymienione czynności, który potrafi księgować bezbłędnie, obliczać należycie procenty, obchodzić się z wekslami, wysyłać awiza, przygotowywać pisma formularzowe, uchodzi za pracownika o wystarczających kwalifikacjach fachowych.

Tak pojęta rola pracownika komunalnych kas oszczędności nie pokrywa się zgoła z postulatami racjonalnej organizacji i polityki personalnej.

Zadania, jakie powinien spełniać personel w dobrze zorganizowanej Kasie, nie streszczają się jedynie w wyżej wymienionych prostych czynnościach biurowych. Możemy nawet śmiało powiedzieć, że umiejętne wykonywanie tych czynności technicznych i manipulacyjnych — to dopiero połowa roli, jaką personel ma do odegrania w każdej Kasie.

Właściwe zadania personelu K. K. O. leżą na zupełnie innej płaszczyźnie, w dziedzinie nieporównanie ważniejszej. Zadania te — to p r a c a n a d r o z w o j e m K a s y. Praca ta stanowić powinna główną funkcję personelu urzędniczego, a conajmniej taką samą, jaką jest załatwianie czynności technicznych. Na tem polu personel K. K. O. winien rozwinąć w pełni swoją inicjatywę i energję, skupić wszystkie swoje zdolności i wysiłki.

Nasuwa się pytanie, w jaki sposób urzędnik kasy oszczędności może przyczynić się do jej rozwoju, do rozszerzenia sfery jej wpływów?

Jak wiadomo, głównemi warunkami rozwoju komunalnych kas oszczędności są 3 czynniki, a mianowicie: 1) skuteczna propaganda usług Kasy, 2) sprawność techniczna i organizacyjna, 3) należyta gospodarka funduszami powierzonemi Kasie.

Kasa, która chce się rozwijać, musi prowadzić skuteczną akcję propagandową, usprawniać ustawicznie swą organizację i gospodarować wzorowo swemi kapitałami. W celu zapoznania ludności z usługa,-mi, do jakich jest powołana, musi uświadomić najszersze warstwy społeczne o korzyściach, jakie może im zapewnić; celem zjednania sobie klientów, musi umiejętnie zorganizować obsługę klienteli; celem pozyskania zaufania klienteli, musi gospodarować powierzonem jej wkładami w taki sposób, ażeby zagwarantować wkładcom całkowitą pewność, płynność i rentowność ich pieniędzy.

Funkcje te przypadają nietylko organom Kas. Ciążą one na całym zespole pracowników K. K. O.

O ile specjalnie ostatnie zadanie spoczywa na barkach Rady i Dyrekcji Kasy, o tyle dla spełniania dwóch pierwszych jest powołany raczej personel techniczny Kasy. W tych dwóch dziedzinach ,t. j. w zakresie propagandy usług K. K. O. i usprawniania ich techniki i organizacji personel może oddać wybitne usługi.

A więc przedewszystkiem *propaganda usług kas oszczędności.*

Jest rzeczą bezsporną, że najlepszym rodzajem propagandy jest propaganda słowna. Jest to najbardziej skuteczna, a przytem najtańsza forma akcji pozyskiwania klientów. Niewiele się przyda najbardziej intensywna i kosztowna akcja propagandowa na łamach dzienników, w formie ulotek reklamowych, afiszów i najprzeróżniejszych drukowanych i obrazowych środków propagandowych, jeżeli akcja ta nie jest poparta propagandą słowną. Nic bowiem nie może człowieka bardziej przekonać, niż żywe słowo, osobista rada, bezpośrednia zachęta.

Pod tym względem personel komunalnych kas oszczędności ma niezwykle szerokie pole do działalności.

Przyjmując, objaśniając i załatwiając klienta, urzędnik ma świetną okazję do propagowania usług Kasy, do uświadomienia danego klienta o korzyściach, jakie zapewnia współpraca z Kasą.

Propaganda ta jest tem łatwiejsza i wdzięczniejsza, że nie Kasa podchodzi tu do klienta, ale naodwrót, klient do Kasy. Klient zagląda do kasy oszczędności, bo interesuje się czy to stawkami procentowemi, jakie Kasa płaci od wkładów, czy to gwarancjami, jakie Kasa daje, czy też przychodzi po informacje w sprawie uzyskania pożyczki, w sprawie założenia rachunku bieżącego lub czekowego, pośrednictwa Kasy przy inkasie dokumentów, przy kupnie lub sprzedaży papierów wartościowych itp.

Niema chyba bardziej dogodnego momentu dla propagandy usług Kasy od tej właśnie chwili wizyty klienta w Kasie. Klienta takiego trzeba koniecznie pozyskać. Trzeba objaśnić go należycie, służyć odpowiednią poradą, zachętą, a przedewszystkiem trzeba umieć przekonać go, tak, aby, wychodząc, był przeświadczony, iż skorzystanie z usług Kasy będzie mu bardziej odpowiadać.

To zadanie winno spoczywać właśnie na personelu Kasy. Urzędnik K. K. O. winien być uosobieniem propagandy jej usług. Winien on nauczyć się przedewszystkiem „rozmawiać“ z klientem. Rozmowa taka nie może ograniczać się wyłącznie do sprawy, z jaką dany klient przychodzi. Urzędnik winien umieć zainteresować się — oczywiście w sposób wysoce dyskretny, nie narzucając się — innemi sprawami finansowemi klienta, poradzić mu w tej czy innej bolączce, zaproponować takie lub inne wyjście, przyczem cała ta rozmowa winna zmierzać do skłonienia klienta do posługiwania się pośrednictwem Kasy przy załatwianiu jego spraw finansowych.

Sugestja taka jest sztuką, podobną do „sztuki sprzedawania“, którą winien znać każdy zdolny sprzedawca w przedsiębiorstwach handlowych. Tak, jak sprzedawca winien umieć wzbudzić u klienta chęć kupna ,tak urzędnik Kasy winien umieć wzbudzić u interesanta chęć skorzystania z usług Kasy.

Zadanie to nie jest coprawda łatwe. Przy odpowiedniem jednak pouczeniu pracowników ze strony dyrektora Kasy, mogą oni nabrać pod tym względem należytej wprawy i perfekcji. Wyszkolony w tej funkcji personel może w ten sposób oddać Kasie nieocenione usługi i przyczynić się ze wszech miar do lepszej prosperyzacji Kasy.

Drugą ważną dziedziną, w której zespół pracowników komunalnych kas oszczędności może odegrać wybitną rolę, jest dziedzina *organizacji pracy i technika operacyj Kas.*

Podobnie jak w zakresie propagandy usług, tak również w zakresie usprawnienia techniki, inicjatywa i inwencja personelu może być nader pożyteczna i przyczynić się poważnie do rozwoju kasy oszczędności.

Jak już wspomnieliśmy, szanse rozwoju komunalnych kas oszczędności zależą w dużej mierze od ich sprawności technicznej i organizacyjnej. Kasa, w której podział pracy personelu nie jest należycie przeprowadzony, w której klient musi czekać godzinami na załatwienie swojej sprawy, nie może się rozwijać należycie.

Wszyscy bez wyjątku klienci, zarówno inteligent lub elegancka dama, jako też prosty wieśniak lub „swojska" kobiecina, chcą być obsłużeni s z y b k o, s p r a w n i e i g r z e c z n i e.

Gdy interesant musi się dopytywać kolejno każdego z urzędników, do którego z nich należy dana sprawa, gdy brak w Kasie tabliczek orjentacyjnych lub specjalnego informatora, gdy z powodu zbyt szczupłego personelu klient musi wyczekiwać na jego załatwienie, gdy urzędnik załatwia go „aby go tylko zbyć", wzgl. gdy zamiast sam wypełniać formularze, alegaty, notki i t. p. podkładki manipulacyjne, przerzuca trud ten na klienta, gdy alegaty i notki wędrują długo po Kasie, zanim dotrą do kasjera — natenczas wrażenie, jakie klient ten wyniesie o Kasie, będzie niewątpliwie ujemne. Odbije się to niekorzystnie na stanie interesów Kasy, która może nie zobaczyć już więcej danego klienta, ale również może stracić lub nie pozyskać szeregu innych, jakich pierwszy poinformuje o „porządkach" panujących w Kasie.

Natomiast jeżeli dany klient zostanie obsłużony sprawnie i uprzejmie, jeżeli nie napotka na mur uciążliwych formalności, jeżeli urzędnicy służyć mu będą na każdym kroku ułatwieniami, jeżeli nie będzie zniewolony tracić czasu na długie wyczekiwania w „kolejce" lub na „podpis dyrektora" — to opinja, jaką klient urobi sobie o Kasie, będzie zpewnością dodatnia. Klient ten nie ograniczy się jedynie do załatwienia danej sprawy, ale wróci ponownie do Kasy z inną sprawą i ze swej strony zrobi Kasie najlepszą propagandę i renomę wśród swoich znajomych.

To samo można powiedzieć o załatwianiu klienteli w drodze korespondencyjnej. Klient, który bądźto musi czekać całemi tygodniami na odpowiedź Kasy, bądźto otrzymuje odpowiedź nie informującą go należycie lub wyczerpująco, postara się jak najrychlej zlikwidować swoje stosunki finansowe z Kasą. Naodwrót, klient, który dzisiaj pisze do Kasy, pojutrze zaś jest w posiadaniu wyczerpującej odpowiedzi, będzie miał jak najlepsze wyobrażenie o sprawności technicznej Kasy, co nie pozostanie bez wpływu na zacieśnienie stosunków jego z Kasą.

Jak więc z tego widzimy, kwestja sprawności organizacyjnej i technicznej komunalnych kas oszczędności posiada doniosłe znaczenie dla rozwoju ich operacyj.

To też kwestji tej należy poświęcić dużo skupionej uwagi. Zadanie podniesienia poziomu sprawności technicznej i organizacyjnej spoczywać powinno przedewszystkiem na personelu Kasy, jako na czynniku, najbardziej pod tym względem kompetentnym.

Przy d o b r y c h c h ę c i a c h personel kasy oszczędności może tu dużo zrobić. Załatwiając własnoręcznie poszczególne czynności techniczne i manipulacyjne, związane z operacjami Kasy, mając ustawicznie na oczach tok interesów i tryb załatwiania spraw, pracownicy Kasy mogą z łatwością zorjentować się w brakach, niedociągnięcia i w uchyleniach czy to w dziedzinie organizacji pracy, czy to w dziedzinie organizacji operacyj Kas. Na podstawie poczynionych doświadczeń i obserwacyj łatwo im ocenić praktyczność takiego czy innego sposobu załatwienia poszczególnych operacyj, takiego czy innego podziału pracy buchalteryjnej, takiej czy innej czynności manipulacyjnej i t. p.

Oto dlaczego personel Kasy może się przyczynić w poważnym stopniu do udoskonalenia techniki i organizacji Kasy, do wskazania bardziej racjonalnych metod pracy, do wprowadzenia różnych ulepszeń, uproszczeń, ułatwień i t. p., jednem słowem do podniesienia poziomu sprawności Kasy we wszelkich działach jej operacyj.

Jak z powyższego wynika, rola, jaką personel komunalnych kas oszczędności jest w możności odegrać w rozwoju tych instytucyj przez prowadzenie skutecznej propagandy usług Kas i usprawnianie organizacji i techniki ich działalności, nie jest zgoła poślednia.

To też każdy dyrektor Kasy winien fakt ten mieć stale na uwadze i umieć wyciągnąć z niego praktyczne cele. Powinien on dbać o to, aby poza beznagannem wykonywaniem normalnych funkcyj technicznych personel urzędniczy odegrał również aktywną rolę w zakresie omówionych wyżej zadań, umożliwiających wydatniejszy rozwój kas oszczędności.

O ile chodzi o pierwsze z tych zadań, a mianowicie o prowadzenie propagandy na rzecz Kasy, to winien on pouczyć personel o tem, jak należy pozyskiwać klientów, jak skłonić ich do korzystania z usług Kasy, jak propagować usługi Kasy i t. p. Dużą uwagę winien dyrektor Kasy zwracać również na sposób obsługi klientów przez pracowników Kasy, który posiada także bardzo poważne znaczenie propagandowe. Musi on baczyć, aby pracownicy K. K. O. przez nieodpowiednią obsługę interesantów nie zrażali ich do Kasy, aby każdy klient został obsłużony w sposób grzeczny i taktowny, aby tok załatwiania klientów był sprawny, nienaganny i t. d.

O ile chodzi natomiast o zapewnienie sobie współpracy personelu w zakresie usprawniania organizacji i techniki Kasy, powinien dyrektor Kasy pobudzać inicjatywę pracowników w tym kierunku, zachęcać ich do inwencji bardziej celowych metod

pracy, uwzględniać wszelkie uzasadnione krytyki, dezyderaty i propozycje różnych ulepszeń i ułatwień organizacyjnych, zasięgnąć opinji personelu co do praktyczności różnych urządzeń technicznych i t. d.. i t. d, Tylko pod temi warunkami personel komunalnych kas oszczędności może spełnić należycie doniosłą rolę, jaką jest w stanie odegrać w rozwoju Kasy. To też byłoby bardzo pożądanem, aby dyrektorzy komunalnych kas oszczędności poświęcili temu zagadnieniu więcej uwagi.

Dr. Z. Witkowski.

Akcja Konwersyjna w 1935 roku

Notatkę niniejszą opieramy na sprawozdaniu Banku Akceptacyjnego za rok 1935.

Bank Akceptacyjny opiera swój byt na ustawie z dn. 24 marca 1933 r. o ułatwieniach dla instytucyj kredytowych, przyznających dłużnikom ulgi w zakresie wierzytelności rolniczych. Pierwotny tekst ustawy, po dwukrotnych nowelach, całkowicie niemal został zmieniony. Zmiany zasadnicze wprowadziła nowela, wydana w formie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej w dn. 24 października 1934 r. Polegają one w pierwszym rzędzie na ustanowieniu przymusu i powszechności układu konwersyjnego w stosunku do wierzytelności rolniczych, zaciągniętych na rynku zorganizowanym, przed dniem 1 lipca 1932 r. Druga nowela, wydana również w formie dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 14 listopada 1935 r. i wydane na jej zasadzie przez Ministra Skarbu rozporządzenie wykonawcze, wprowadziły dwuletnie moratorjum dla wierzytelności, objętych układami konwersyjnemi. W związku z rozszerzeniem ram działalności Banku Akceptacyjnego z mocy pierwszej noweli, podwyższono kapitał zakładowy Banku z 12.500.000 zł. na 20.000.000 zł. Rozszerzono również ramy gwarancji Skarbu Państwa za zobowiązania Banku z 75 miljonów zł. do 120 miljonów. Rzecz prosta, wprowadzone dwukrotnie zmiany w akcji konwersyjnej, w wyniku których trzeba było dwukrotnie zmieniać już zawarte układy, celem dostosowania ich do nowych norm, pochłonęły duży nakład pracy tak ze strony Banku Akceptacyjnego, jak też i instytucyj wierzycielskich. Skarży się Bank Akceptacyjny, że ostatnia nowela, wprowadzająca dwuletnie moratorjum, pociągnęła potrzebę wydania dodatkowych 1368 promes na łączną sumę 127.445.261.31. Nawiasem od siebie dodamy, że praca nad przerobieniem każdego poszczególnego układu, którą muszą uskutecznić instytucje wierzycielskie, jest bezporównania większa od pracy, potrzebnej do napisania zbiorowej promesy.

Bank Akceptacyjny powołany został do udzielania kredytu akceptacyjnego, a ściślej mówiąc, do akceptowania trat wystawianych przez instytucje wierzycielskie, oraz do rozdziału pomocy odsetkowej i kapitałowej dla tychże instytucyj z funduszów, dostarczanych mu przez Skarb Państwa. Instytucje wierzycielskie mogą współpracować z Bankiem Akceptacyjnym bądź bezpośrednio, bądź za pośrednictwem instytucyj nadrzędnych. Do bezpośredniej współpracy z Bankiem Akceptacyjnym w końcu roku upoważnionych było ogółem 849 instytucyj (w czem 262 komunalne kasy oszczędności), z których 712 posiadało uprawnienia do bezpośredniego korzystania z pomocy Skarbu Państwa i kredytu akceptacyjnego, pozostałe zaś w liczbie 137 — uprawnienie tylko w zakresie bezpośredniego korzystania z pomocy Skarbu Państwa. Ilość natomiast instytucyj, zawierających układy za pośrednictwem instytucyj pośredniczących, wynosiła 3.694, w czem 77 K. K. O., 582 gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych, 2.327 kas Stefczyka i 691 spółdzielni kredytowych. K. K. O. zatem przeważnie pracują z Bankiem bezpośrednio.

Rozmiary akcji konwersyjnej z końcem roku wyrażają się cyfrą 272.977 zawartych układów konwersyjnych na ogólną sumę zł. 285.941 tys., przyczem na terenie poszczególnych województw akcja ta przedstawia się, jak następuje:

Województwo	*ilość układów*	*suma układów w tys. zł.*
1) Białostockie	15.429	9.705
2) Kieleckie	23.239	17.689
3) Krakowskie	34.085	26.347
4) Lubelskie	24.776	21.101
5) Lwowskie	33.367	21.601
6) Łódzkie	6.553	10.589
7) Nowogródzkie	14.867	6.874
8) Poleskie	6.978	3.263
9) Pomorskie	9.748	25.709
10) Poznańskie	17.675	61.391
11) Stanisławowskie	10.348	7.862
12) Śląskie	6.725	10.244
13) Tarnopolskie	11.653	13.274
14) Warszawskie	19.044	22.268
15) Wileńskie	16.806	9.570
16) Wołyńskie	21.688	12.454
	272.977	285.941

Na poszczególne grupy województw przypada:

a) na woj. centralne	73.612	wkładów na	77.647	tys. zł.
b) „ „ wschodnie	75.764	„ „	41.866	„ „
c) „ „ zachodnie	34.148	„ „	97.344	„ „
d) „ „ południowe	89.453	„ „	69.084	„ „

Pod względem sumy skonwertowanych wierzytelności rolniczych ,objętych układami konwersyjnemi, kolejność instytucyj wierzycielskich jest następująca:

Grupy instytucyj	*sumy w tys. zł.*	*ilość układów*
a) spółdzielnie kredytowe	54.370	46.578
b) banki prywatne	49.193	7.654
c) komunalne kasy oszczędności	48.598	43.315
d) Centralna Kasa Spółek Rolniczych	46.352	124.613
e) Państwowy Bank Rolny	45.093	38.640
f) Bank Gospodarstwa Krajowego	24.037	2.071
g) centrale finansowe i gospodarcze	14.916	9.773
h) spółdz. roln. handl., syndykaty, i przeds.	3.382	333

Na podkład zawartych układów konwersyjnych Bank przyznawał kredyt akceptacyjny. W roku sprawozdawczym Bank przyznał kredytu akceptacyjnego na sumę zł. 95.245 tys., co łącznie z przyznanemi kredytami w lach poprzednich wynosi zł. 262.209 tys.

W tymże okresie instytucje wierzycielskie wykorzystały kredytów na sumę zł. 92.687 tys. Stan wykorzystanego kredytu na dzień 31 grudnia 1935 r. wynosił zł. 226.345 tys. O wykorzystaniu kredytu przez poszczególne grupy instytucyj informuje następujące zestawienie:

Grupa instytucyj	Suma zawartych układów konwers. w tys. zł.	Suma kredytu akcept. w tys. zł.		Stosunek procentówy		
		przyznanego	wykorzystanego	przyznanego kred. akcept. do sumy układ. konw.	wykorzystanego kedyt. akcept. do sumy układ. konwers.	wykorzystanego kredytu akcept. do przyznanego
1	2	3	4	5	6	7
Banki państwowe . . .	69.130	63.365	56.250	91.7	81.4	88.7
Centrale finansowe . .	57.975	49.618	33.765	85.5	63.4	74.1
Banki prywatne . . .	49.193	41.924	41.704	85.2	84.7	99.5
Komunalna Kasa Oszędn.	48 597	28.363	19.975	58.3	41.1	70.3
Spółdzielnie kredytowe .	54.371	34.108	27.230	62.6	50.0	79.8
Centrale gospod. przeds. i syndykaty	6 675	5.831	5 421	87.0	80.9	93.4
Instytucje kred. długot. .	—	39.000*)	39.000	—	—	100

*) Kredyt przyznany na upłynnienie zaległych rat i procentów od pożyczek w listach zastawnych.

Pozwoliliśmy sobie na podstawie danych Banku Akceptacyjnego sporządzić powyższe zestawienie, jako wielce charakterystyczne dla stosunku Banku Akceptacyjnego do poszczególnych rodzajów instytucyj. Kolumna 5-ta wskazuje, że Bank Akceptacyjny, traktuje banki państwowe czy prywatne bardziej liberalnie, niż słabsze instytucje, jak KKO, czy spółdzielnie. Szczególnie wyraźnie występuje to w stosunku do K. K. O., którym Bank przyznał kredytu akceptacyjnego nie wiele więcej od połowy zawartych przez Kasy układów konwersyjnych; mniej, niż spółdzielniom i centralom finansowym, czy gospodarczym. Stosunek ten jest tem bardziej niezrozumiały, jeśli popatrzymy na kolumnę ostatnią, z której wynika, że K. K. O. są instytucjami najbardziej wstrzemięźliwemi w zakresie wykorzystywania kredytu akceptacyjnego. Jeśli banki prywatne niemal w stu procentach kredyt ten wykorzystały, — to znaczy, wystawiły na Bank Akceptacyjny trat niemal tyle, ile Bank im przyznał kredytu,—to Kasy mają tu 30-procentową rezerwę.

Kończąc, zatrzymamy się jeszcze na bilansie Banku Akceptacyjnego. Kapitał zakładowy, Banku, jak już wyżej zaznaczono, wynosi zł. 20.000.000.—. Kapitał ten niemal całkowicie jest ulokowany w papierach (obligacjach i listach zastawnych), które w bilansie figurują w sumie zł. 18.867 tys., nie licząc papierów, zakupionych z funduszu zasobowego. Z tytułu akceptowanych trat winien jest Bank kwotę zł. 226.345 tys., której odpowiednikiem po stronie aktywnej jest także suma należna Bankowi od dłużników z tytułu zaakceptowanych im weksli. Nie obejmuje natomiast bilans kwot należnych instytucjom wierzycielskim z tytułu przyznanej, lecz jeszcze nie wypłaconej pomocy odsetkowej.

W.

Komunikaty Związku Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie

Zebranie Rady Związku K. K. O.

W dniu 26 kwietnia r. b. pod przewodnictwem Zastępcy Prezesa Związku, p. J. S. Rozieckiego, w sali konferencyjnej Polskiego Banku Komunalnego odbyło się zwyczajne zebranie Rady Związku K. K. O. w Warszawie. W zebraniu wzięli udział przedstawiciele władz nadzorczych i niektórych urzędów wojewódzkich, reprezentanci dwóch Związków K. K. O.: Lwowskiego i Śląskiego, członkowie Rady w liczbie 19 oraz pełny Zarząd Związku.

Po uczczeniu przez powstanie zmarłego członka Komisji rewizyjnej, ś. p. Malinowskiego Władysława, przystąpiono do rozpatrzenia sprawozdania z działalności Zarządu Związku w r. 1935, które zreferował Dyrektor Związku p. Rożkowski. W referacie swym p. Rożkowski omówił nietylko pracę Zarządu, lecz jednocześnie i rozwój zrzeszonych K. K. O. na tle warunków gospodarczych. W wyniku dyskusji:

1) Przyjęto do wiadomości wygłoszone sprawozdanie łącznie z bilansem netto Związku na dz. 31 grudnia 1935 r., rachunkiem strat i zysków oraz sprawozdaniem z wykonania budżetu. Nadwyżkę bilansową w kwocie zł. 11.816.93 postanowiono przelać na fundusz zasobowy Związku.

2) Przyjęto również zaprojektowany przez Zarząd Związku budżet Związku na rok 1936 (przy zwiększeniu kredytu na Radę Związku) w następującej wysokości:

WYDATKI:

1.	Koszty zebrań wojewódzkich	600.—
2.	„ „ Rady Związku	4.000.—
3.	„ „ Kom. Rewizyjnej . . .	200.—

4. Koszty zebrań Zarządu	5.500.—
5. Uposażenia personelu	110.000.—
6. Świadczenia socjalne, opłaty i podatki . .	14.900.—
7. Składki	3.000.—
8. Zjazdy	3.000.—
9. Prenumerata pism, bibljoteka i popieranie wydawnictw	2.000.—
10. Porto, telegraf i telefony	4.000.—
11. Książki, druki i mat. piśm.	2.500.—
12. Różne drobne	2.500.—
13. Lokal, opał i światło	12.500.—
14. Propaganda	40.000.—
15. Kurs dla pracowników K. K. O.	3.500.—
16. Koszty rewizji	48.000.—
17. Wydatki nadzwyczajne	10.000.—
18. Opłata za nadzór państwowy nad K. K. O. .	20.000.—
19. Amortyzacja ruchomości	1.000.—
20. Rezerwa specjalna	10.000.—
21. Fundusz do dyspozycji Zarządu Związku . .	4.300.—
	301.500.—

DOCHODY:

1. Składki członkowskie i opłaty	227.000.—
2. Odsetki zwłoki i in. dochody	63.000.—
3. Opłaty za kurs	1.500.—
4. Subwencje	10.000.—
	301.500.—

3) Uchwalono skalę składek członkowskich pozostawić w dotychczasowej wysokości, (patrz „Oszczędność“ Nr. 17, z 1935 r.), łącznie z 15-procentowym dodatkiem na koszty centralnej propagandy, oraz składką specjalną na opłacenie nadzoru państwowego i wydatki związane z poruczonym zakresem działania.

4) Upoważniono Zarząd Związku do korzystania z kredytów na potrzeby bieżące Związku do wysokości połowy globalnej sumy budżetu.

Dłuższą dyskusję wywołała sprawa zorganizowania funduszu wzajemnej pomocy dla K. K. O., przyczem w związku z nowelą o podatku specjalnym upoważniono Zarząd do czynienia starań, by część kwot z opłacanego przez pracowników K. K. O. podatku specjalnego mogła być na ten fundusz przelewana, o ileby nie było możności innego rozwiązania tej sprawy z uwzględnieniem interesów K. K. O., a w szczególności ich pracowników.

Wreszcie dokonano wyborów na członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej. Do Zarządu zostali ponownie powołani pp.: Zygmunt Chudzyński i Czesław Modzelewski, na członków zaś Komisji Rewizyjnej wybrano pp.: Ludwika Wysockiego (ponownie), Andrzeja Bonikowskiego (ponownie) i Mieczysława Niedzielskiego.

Kronika ustawodawcza i sądowa

WAŻNIEJSZE USTAWY I ROZPORZĄDZENIA

ogłoszono w Dzienniku Ustaw w miesiącu marcu 1936 r.

Dz. Ust. Nr. 16.

poz. 148. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dn. 25 lutego 1936 r. o likwidacji urzędów rozjemczych do spraw najmu.

Dz. Ust. Nr. 17.

poz. 152. Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych, Opieki Społecznej oraz Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 27 stycznia 1936 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 r. o osobistych świadczeniach wojennych.

Dz. Ust. Nr. 18.

poz. 155. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 20 lutego 1936 r., wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, w sprawie wykonania art. 27 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o poprawie gospodarki i finansów związków samorządowych.

Dz. Ust. Nr. 19.

poz. 163. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 2 marca 1936 r. o zmianie rozporządzenia z dn. 30 maja 1933 r. w sprawie emisji I serji 3% państwowej renty ziemskiej.

Dz. Ust. Nr. 20.

poz. 165. Zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 9 marca 1936 r. o poborze rekruta w 1936 r.

poz. 169. Obwieszczenie Ministra Komunikacji z dn. 22 lutego 1936 r., w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 28 stycznia 1934 r. o zaopatrzeniu emerytalnem i odszkodowaniu za nieszczęśliwe wypadki pracowników przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe“.

Dz. Ust. Nr. 21.

poz. 172. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 2 marca 1936 r. o emisji 4½% obligacji Banku Akceptacyjnego S. A.

poz. 174. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 lutego 1936 r., wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu o skutkach prawnych konwersji państwowych pożyczek wewnętrznych.

poz. 175. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 10 marca 1936 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 września 1934 r. o wypuszczeniu państwowej renty złotej.

Dz. Ust. Nr. 22.

poz. 177. Rozporządzenie Ministrów Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Sprawiedliwości z dn. 17 marca 1936 r. o zniesieniu niektórych wojewódzkich i powiatowych urzędów rozjemczych do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich.

Dz. Ust. Nr. 23.

poz. 185. Ustawa Skarbowa z dn. 30 marca 1936 r. na okres od 1 kwietnia 1936 r. do 31 marca 1937 r.

poz. 186. Ustawa z dn. 30 marca 1936 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania dekretów.

poz. 187. Ustawa z dn. 30 marca 1936 r. o zmianie dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 14 listopada 1935 o specjalnym podatku od wynagrodzeń wypłacanych z funduszów publicznych.

Dz. Ust. Nr. 24.

poz. 194. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 28 marca 1936 r. o wypuszczeniu I serji 4% państwowej renty złotej.

Ograniczenie obrotu pieniężnego z zagranicą oraz zagranicznemi środkami płatniczemi.

W Nr. 32 „Dziennika Ustaw R. P.“ z dn. 27 kwietnia r. b. został opublikowany o niezmiernej doniosłości dla naszych

stosunków walutowych dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 26 kwietnia 1936 r. w sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą oraz obrotu zagranicznemi i krajowemi środkami płatniczemi (poz. 249). W tymże Dz. Ust. pod następną kolejną pozycją zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Skarbu, zawierające przepisy wykonawcze do wspomnianego dekretu. W niniejszej notatce informacyjnej akt pierwszy będziemy nazywali w skróceniu dekretem, rozporządzenie zaś Ministra Skarbu — rozporządzeniem.

Przedewszystkiem kilka definicyj, opartych na przepisach dekretu. *Środkami płatniczemi* w rozumieniu dekretu, są pieniądze (monety, banknoty, i t. p.), tudzież weksle, czeki, asygnaty kasowe, akredytywy, polecenia wypłat i przekazy. Pieniądze ,nie mające w kraju obiegu ustawowego (pieniądze zagraniczne) oraz weksle, czeki, asygnaty, przekazy i t. p. opiewające na waluty zagraniczne i płatne zagranicą (dewizy) stanowią *środki płatnicze zagraniczne.* Przez *handel zagranicznemi środkami płatniczemi* rozumie dekret zawieranie lub wykonywanie umów kupna i sprzedaży, zamiany, pożyczki, przelewu oraz zastawu, jeśli przedmiotem tych umów są zagraniczne środki płatnicze. *Cudzoziemcem* według brzmienia dekretu jest osoba fizyczna lub prawna, mająca miejsce zamieszkania lub siedzibę zagranicą. Miarodajnem jest to miejsce zamieszkania lub siedziby. Nie zalicza się przeto do cudzoziemców krajowych oddziałów lub filji przedsiębiorstw zagranicznych. Odwrotnie — będzie cudzoziemcem w rozumieniu dekretu działający zagranicą oddział, filja lub agentura przedsiębiorstwa krajowego. Jako terytorjum zagraniczne uważa się również W. M. Gdańsk.

Wszelkie wprowadzone dekretem ograniczenia nie dotyczą Banku Polskiego. Jako organ wykonujący przepisy dekretu, powołana zostaje przy Banku Polskim Komisja Dewizowa, decydująca w zastrzeżonych jej kompetencji sprawach na podstawie swobodnego uznania, bez obowiązku motywowania decyzji. Komisja Dewizowa składa się z przewodniczącego, mianowanego przez Ministra Skarbu, oraz dwóch członków i dwóch zastępców, powoływanych w połowie przez Ministra Skarbu i Prezesa Banku Polskiego. Komisja Dewizowa udziela zezwoleń na dokonywanie poszczególnych operacyj z zagranicą, czy też zagranicznemi środkami płatniczemi.

Przechodzimy do przepisów szczegółowych. Handel zagranicznemi środkami płatniczemi, o ile jedną ze stron nie jest Bank Polski, lub przedsiębiorstwo bankowe, które uzyskało od Ministra Skarbu odpowiednie uprawnienie (uprawnienie dewizowe), jest zabroniony. Przedsiębiorstwa bankowe, które uzyskały wspomniane uprawnienie, rozporządzenie nazywa bankami dewizowemi, lub agentami dewizowemi. Uprawnienie banku lub agenta dewizowego udzielane są indywidualnie w formie pisemnych dekretów. Lista banków i agentów dewizowych ma być ogłoszona w Monitorze Polskim. Pierwsza lista banków dewizowych została ogłoszona w Monitorze z dn. 27 kwietnia r. b. Obejmuje ona, obok P. K. O. i banków państwowych, 16 większych instytucyj bankowych. Jak dotychczas, żadna K. K. O. nie uzyskała uprawnień banku dewizowego. Uzyskanie uprawnień banku dewizowego pociąga za sobą obowiązek odprzedawania Bankowi Polskiemu na jego żądanie posiadanych zagranicznych środków płatniczych. Uprawnienia zaś jego polegają na możności dokonywania wszelkich tranzakcyj zagranicznemi środkami płatniczemi z Bankiem Polskim i innemi bankami dewizowemi, nieograniczony skup w kraju zagranicznych środków pieniężnych, jak również, z zachowaniem pewnych warunków, zakup zagranicznych środków płatniczych zagranicą, sprzedaż ich oraz wykonywanie zleceń, wchodzących w zakres obrotu pieniężnego z zagranicą. Zakres obowiązków i uprawnień agenta dewizowego jest daleko węższy. Uprawnieni są oni jedynie do skupu w kraju pieniędzy zagranicznych z obowiązkiem odprzedaży ich Bankowi Polskiemu lub bankowi dewizowemu. Życzyćby sobie należało, aby K. K. O. zwłaszcza te, które już uzyskały od Ministra Skarbu upoważnienie do skupu walut zagranicznych, uzyskały upoważnienia agentów dewizowych.

Wzbroniony jest również bez zezwolenia Komisji Dewizowej handel złotem, przywóz, względnie wywóz złota zagranicę. Przez handel rozumie się również wykonywanie umów pożyczki, zastawu i t. p., których przedmiotem jest złoto. Zakaz dotyczy tylko złota w monetach lub sztabach, czy odlewach, nie posiadających znamion gotowego do użytku wyrobu. Bankom dewizowym i agentom dewizowym wolno kupować w kraju złoto z tem, że sprzedawać je winny wyłącznie Bankowi Polskiemu lub za jego zezwoleniem innym osobom, ale tylko na cele przetwórcze.

Nabywanie zagranicznych papierów procentowych i dywidendowych oraz kuponów od takich papierów, sprowadzanie tych walorów z zagranicy, jak również nabywanie od cudzoziemców oraz sprowadzanie z zagranicy polskich papierów procentowych i dywidendowych oraz kuponów od takichże papierów, jest bez zezwolenia Komisji Dewizowej zabronione. Druga część cytowanego przepisu ma na celu uregulowanie tempa repatrjacji polskich papierów, uplasowanych na rynkach zagranicznych. Chodzi tu o to, aby zbyt szybka repatrjacja nie zaciążyła zbytnio na naszym bilansie płatniczym.

Zabronione jest bez zezwolenia Komisji Dewizowej:

a) przekazywanie, wysyłanie i wywóz zagranicę środków płatniczych zarówno krajowych, jak i zagranicznych;

b) stawianie do dyspozycji cudzoziemców wszelkich środków płatniczych;

c) wywóz i wysyłanie zagranicę papierów procentowych i dywidendowych, kuponów od takich papierów oraz książeczek oszczędnościowych;

d) udzielanie kredytu cudzoziemcom lub przyjęcie gwarancji za takie kredyty przez osoby, mające miejsce zamieszkania w kraju. Uzyskanie natomiast kredytu od cudzoziemca wymaga zgłoszenia w Banku Polskim.

Według wyjaśnień, podanych w rozporządzeniu, osoby wyjeżdżające zagranicę mogą bez uzyskania specjalnego zezwolenia zabrać ze sobą po 500 zł. na każdą osobę, legitymującą się paszportem zagranicznym. Jeżeli paszport upoważnia do kilkakrotnego przejazdu — na jeden paszport można wywieźć nie wyżej 500 zł. w ciągu jednego miesiąca. Dla wyjazdu na teren W. M. Gdańska odpowiednie kwoty wynoszą 100 i 500 zł. Przy przejściu granicy na podstawie przepustek granicznych można przewieźć każdorazowo różnowartość 50 zł., łącznie jednak w ciągu jednego miesiąca kalendarzowego najwyżej 250 zł. Do powyżej podanych granic wolno bankom dewizowym sprzedawać osobom, pieniądze zagraniczne i dewizy na koszty podróży zagranicę, przy zanotowaniu sprzedanej kwoty na paszporcie zagranicznym lub innym dowodzie, uprawniającym do przekroczenia granicy.

Przekazywanie sum pieniężnych zagranicę jest dozwolone tylko za pośrednictwem banków dewizowych i poczty. Osoba, chcąca uskutecznić przekaz zagranicę za pośrednictwem banku dewizowego, jest obowiązana przedłożyć bankowi dewizowemu dokumenty, udowadniające cel przekazu (n. p. jeśli to ma być składka ubezpieczeniowa — trzeba będzie przedłożyć polisę ubezpieczeniową). Przekazywanie pieniędzy przez pocztę wymaga zezwolenia Banku Polskiego. Przesyłka winna być dokonana listem lub paczką wartościową i poleconą w stanie otwartym.

Narówni z przekazywaniem pieniędzy traktuje się sprzedaż dewiz. Sprzedanych przez siebie dewiz banki dewizowe nie mogą wydawać do rąk nabywców, nie posiadających uprawnień banku dewizowego, z wyjątkiem sprzedaży dewiz na koszty podróży.

Za równoznaczne z przekazywaniem sum pieniężnych zagranicę uważa się stawianie do dyspozycji cudzoziemców zagranicznych środków płatniczych oraz uskutecznianie jakichkolwiek wypłat w kraju z polecnia cudzoziemców. Operacje te mogą być dokonywane tylko za pośrednictwem banków dewizowych.

Cudzoziemcy mogą posiadać rachunki tylko w bankach dewizowych oraz wyjątkowo w innych instytucjach. Rachunki te mogą być dwóch rodzajów: wolne i zablokowane. Wszelkie dysponowanie z rachunków zablokowanych wymaga każdorazowo zezwolenia Komisji Dewizowej.

Wysyłanie zagranicę weksli i czeków płatnych w kraju wymaga zezwolenia Banku Polskiego, który na dokumencie umieszcza adnotację o udzielonem zezwoleniu.

Osoby, mające miejsce zamieszkania w kraju, obowiązane są zgłosić Bankowi Polskiemu, lub uprawnionym do tego przedsiębiorstwom bankowym do skupu należności od zagranicy z wszelkich tytułów. Dotyczy to w szczególności eksporterów krajowych, którzy są obowiązani zaofiarować do skupu całkowitą należność, przypadającą im za sprzedane zagranicą towary.

Dla wszelkich obrotów i rozrachunków w zagranicznych środkach płatniczych obowiązują kursy ogłoszone w cedule urzędowej Giełdy Pieniężnej w Warszawie, w razie zaś braku notowań w cedule urzędowej — kurs ustalony i ogłoszony przez Bank Polski w Monitorze Polskim. Wzbronione jest natomiast ogłaszanie innych kursów krajowych lub zagranicznych, określających stosunek zagranicznych środków płatniczych lub złota do złotego.

Na straży wszystkich, omówionych wyżej dyspozycyj, stoją ostre sankcje karne, przewidujące karę więzienia do lat 5-ciu i grzywny do 200.000 zł., niezależnie od tego konfiskaty przedmiotów przestępstwa. Dekret przytem przewiduje zaostrzone sankcje wobec osób, trudniących się zawodowo dokonywaniem zabronionych operacyj, co ma być remedjum przeciw powstawaniu t. zw. czarnej giełdy.

W.

Kronika Krajowa

Walne Zgromadzenie Polskiego Banku Komunalnego.

W dniu 25 kwietnia r. b. odbyło się Walne Zgromadzenie Akcjonarjuszów Polskiego Banku Komunalnego. Zgromadzenie zagaił Prezes Rady Nadzorczej p. inż. Piotr Drzewiecki, wzywając zebranych do uczczenia przez powstanie pamięci zmarłego ś. p. Władysława Strzeleckiego, członka Rady Nadzorczej Banku, Naczelnego Dyrektora Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych.

Na przewodniczącego Zgromadzenie powołało p. Seweryna Nowakowskiego, prezydenta m. Białegostoku, na asesorów pp.: Wacława Bołdoka, starostę powiatu Opatowskiego i Tadeusza Hajnrycha, Dyrektora K. K. O. powiatu Lubelskiego.

Zebranie jednomyślnie zatwierdziło sprawozdanie Zarządu za rok 1935, wykazujące bilans w sumie zł. 90.100.117.26 i zysk w kwocie 425.522.11 zł., w czem zł. 232.861.21 z roku ubiegłego.

Po stwierdzeniu pomyślnego zakończenia szesnastego sprawozdawczego roku i dalszego rozszerzania zakresu działalności Banku udzielono jednogłośnie Władzom Banku, na wniosek Komisji Rewizyjnej, absolutorjum oraz wyrażono Zarządowi Banku uznanie za kierownictwo.

Przyjęto nadto wniosek Rady Nadzorczej odnośnie wypłacenia akcjonarjuszom 2% dywideny i dokonania przeniesień na rezerwy. Do Rady Banku w wyborach uzupełniających wybrani zostali pp.: Józef Roziecki, Dyrektor zarządzający K. K. O. powiatu Piotrkowskiego (ponownie), Aleksander Ulrych, Naczelnik zarządu K. K. O. miasta Kalisza (ponownie), dr. Marjan Filipek, zastępca Naczelnego Dyrektora Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych i Aleksander Trzciński, Naczelnik wydziału w Poznańskim Urzędzie Wojewódzkim.

Sprawozdanie z działalności Polskiego Banku Komunalnego za rok 1935 omówimy w N-rze następnym.

Sejmik Komunalnego Związku Kredytowego.

Doroczny Sejmik Związku odbył się w Poznaniu 28 marca rb. pod przewodnictwem Prezesa Związku p. prezydenta L. Barciszewskiego, przy udziale delegatów członków Związku tudzież przedstawicieli władz i instytucyj w osobach pp.: radcy Szułdrzyńskiego z Min. Skarbu, Naczelnika Trzcińskiego z Poznańskiego Urzędu Wojewódzkiego, Rożkowskiego — Dyrektora Związku K. K. O. w Warszawie.

Szczegółowe sprawozdanie z czynności Związku i Komunalnego Banku Kredytowego za rok 1935 przedstawił p. Dyr. Adamczewski, sprawozdanie Komisji Rewizyjnej — p. starosta Zenkteler, poczem Sejmik zatwierdził bilans, rachunek zysków i strat Komunalnego Banku Kredytowego za rok 1935, rachunki Związku za rok 1935 oraz udzielił pokwitowania Wydziałowi Związku i Zarządowi Banku. Następnie uchwalił Sejmik podział czystego zysku Banku za rok 1935 oraz budżetu Związku na rok 1936, tudzież dokonał wyboru członków Wydziału i członków Komisji Rewizyjnej.

25-lecie istnienia K. K. O. miasta Śremu.

W dniu 1 kwietnia 1936 r. Miejska Komunalna Kasa Oszczędności w Śremie obchodziła 25-letni jubileusz. Po mszy św. odbyło się zebranie jubileuszowe w sali posiedzeń Rady Miejskiej przy udziale przeszło 70 zaproszonych gości, reprezentujących miejscowe organizacje gospodarcze i społeczne, władze, urzędy i instytucje finansowe oraz Komunalny Związek Kredytowy w Poznaniu. Po zagajeniu posiedzenia przez wiceburmistrza p. Wachowiaka, przewodniczącego Rady Kasy, wygłosił p. burmistrz Dębicki obszerny referat, w którym omówił działalność Kasy w ciągu jej 25-letniego istnienia. Następnie obecni przedstawiciele władz, instytucyj i organizacyj złożyli życzenia dalszego pomyślnego rozwoju Instytucji. Uroczystość zakończyła się śniadaniem, podczas którego wygłoszono szereg przemówień okolicznościowych. Kierownictwo techniczne Kasy spoczywa w rękach p. dyrektora Wiesego.

Bezprocentowa kasa pożyczkowa kupiectwa chrześcijańskiego.

Jak doniosła prasa codzienna, Centralny Związek Detalicznego Kupiectwa Chrześcijańskiego przystąpił do założenia dla swych członków bezprocentowej kasy pożyczkowej.

Na kapitał tej kasy złożą się: udziały członków i pożyczka udzielona specjalnie na ten cel przez Bank Gospodarstwa Krajowego lub K. K. O. m. st. Warszawy.

Sądząc z dotychczasowych wyników akcji nad uruchomieniem kasy należy przypuszczać, iż rozpocznie ona swoją działalność pod koniec maja.

Bank Polski przeznaczył 20 milj. zł. na roboty drogowe.

Rada Banku Polskiego na posiedzeniu w dniu 25 bm., chcąc przyjść z pomocą szerokim rzeszom ludności, poszukującej pracy, uchwaliła postawić do dyspozycji rządu kwotą 20 miljonów zł. na zwiększenie zatrudnienia przy robotach drogowych, jako dających pracę dla największej ilości rąk roboczych, a zarazem najkonieczniejszych dla rozwoju gospodarczego. Postawienie sumy 20 milj. zł. do dyspozycji rządu odbędzie się oczywiście w ramach działalności statutowej Banku i w formie przez statut przewidzianej.

Kapitały zagraniczne w naszych spółkach akc.

Według obliczeń na 1 stycznia rb. ogólna suma kapitałów, zaangażowanych w polskich spółkach akc. wynosiła 3.428 milj. zł., z czego na kapitały zagraniczne przypada 1.602 milj. zł., czyli 46.8%. Udział kapitału zagranicznego w poszczeg. grupach przedsiębiorstw przedstawia się następująco: przemysł naftowy 88.2%, elektrownie 79.8%, przemysł górniczo-hutniczy 73.9, elektrotechniczny 54%, chemiczny 51%. Miarą koncentracji kapitału zagr. w większych i mocnych spółkóch jest fakt, że z ogólnej liczby 1431 spółek akc. kapitał ten występuje tylko w 494, przyczem 90.8% całego kapitału zagr. skoncentrowane jest w 320 spółkach.

Pierwsze miejsce zajmuje kapitał francuski (24.4% kapitału zagr.), zaangażowany przedewszystkiem w przemyśle naftowym, górniczo-hutniczym, elektrowniach, włókienniczym i chemicznym. Drugie miejsce zajmuje kapitał amerykański (21.9%) głównie w przemyśle górniczo-hutniczym, naftowym i włókniczym. Na trzeciem miejscu jest kapitał niemiecki (19.3%), w przemyśle górn.-hutn., elektrowniach, metalowym, komunikacyjnym, chemicznym. Na dalszych miejscach idą kapitały belgijskie 11%, angielskie 5.1%, szwajcarskie 4,5% itd.

Wiadomości zagraniczne

Ochrona zadłużonych rolników w Austrji.

Po dewaluacji korony zadłużenie rolnictwa austryjackiego znikło prawie zupełnie. Jednakże wzmagająca się stale w czasie wojny i po wojnie produkcja rolna, wymagała znacznych inwestycji kapitałów. To też to stałe odnawianie, ulepszanie i zwiększanie nakładów produkcyjnych oraz ożywiony ruch budowlany doprowadził już w 1929 r. do ponownego znacznego zadłużenia rolnictwa. W końcu 1933 r. wynosi ono 900 miljonów szylingów, z lekką tendencją zniżkową. I choć w zasadzie cyfra ta nie była zbyt groźną, niemniej dała się ostro we znaki, a to dlatego, że po pierwsze, oprocentowanie kredytów rolnych, udzielonych po inflacji jest wysokie, a po drugie — rozpiętość między cenami produktów rolnych, a cenami artykułów przez wieś nabywanych stale wzrastała. Dotego jeszcze trzeba dodać trudność zbytu oraz konkurencję zagraniczną, ostatnio dość silną.

Rząd austryjacki, chcąc przyjść z pomocą rolnictwu, poza pewnemi zmianami w polityce handlowej (nowa taryfa celna z 1934 r.), wydał szereg rozporządzeń o charakterze finansowym i politycznym. I tak, np. celem zapobieżenia zbytnim stratom majątkowym — zawieszanie licytacji z odroczeniem jej na rok, o ile maksymalna cena zaofiarowana nie osiąga 80% wartości szacunkowej; obniżenie stopy procentowej z 8% na 5¾%.

Trzeba też zaznaczyć, że obniżenie oprocentowania wkładów pozwoliło na obniżkę stopy procentowej od kredytów hipotecznych, która swego czasu wahała się od 9 — do 11%, a obecnie przeciętnie wynosi 6%.

Najdalej jednak idącem zarządzeniem było uniemożliwienie ściągania niektórych kredytów oraz użycie funduszów publicznych na pomoc dla pewnych warstw ludności, np. na reorganizację hotelarstwa i zapomogi dla ludności góralskiej.

Mimo to w Austrji podnosi się coraz częściej niedostateczność tych środków ochronnych dla dłużników. Ostatnio prezes Banku Narodowego, p. Dr. Kienböck, podkreślił, że zasadą postępowania państwa na przyszłość powinna być troska o równoległe traktowanie interesów wierzycieli i dłużników.

Udział kas oszczędności w akcji budowlanej.

Ostatni numer miesięcznika międzynarodowego „L'Epargne du Monde" (Nr. 3) przynosi szereg danych o udziale kas w akcji budowlanej w niektórych krajach Europy.

W Anglji akcją budowlaną zajmują się specjalne kasy budowlane (*„Building Societies"*). Według sprawozdania organu kontroli państwowej, rok 1935 był okresem rekordowym w ich działalności. I tak, gdy w 1935 r. udzieliły one na hipoteki Ł 124,2 milj. kredytów, to w 1935 r. suma tych kredytów sięga Ł. 130 miljonów. Ilość wybudowanych domów w roku 1934 wynosiła 257.647, a w roku ubiegłym — 275.002. Obniżono również do 4,51% stopę procentową od pożyczek, dzięki czemu kasy budowlane udzielić mogły więcej pożyczek i zatrudnić w ten sposób zgromadzone wkłady. Udziały w kasach oprocentowane są na 3%, a wkłady na 2.5%.

We Francji natomiast ruch budowlany, finansowany przez kasy oszczędności, doznał zahamowania. Ze sprawozdania Rady Naczelnej „Budowy tanich mieszkań" za rok 1934 wynika, że kasy oszczędności przeznaczyły na ten cel 9 miljonów fr. Zahamowanie akcji budowlanej spowodowane zostało głównie wstrzymaniem zapomóg ze strony państwa.

W Niemczech, niezależnie od kas budowlanych (*„Bausparkassen"*), które odgrywają wielką rolę w dziedzinie budownictwa mieszkaniowego, akcję budowlaną finansuje państwo. Minister Pracy Rzeszy wyasygnował ostatnio 5,7 milj. Rm. z przeznaczeniem specjalnem na przystosowanie i podział większych mieszkań na mniejsze. Z kredytów mogą korzystać tylko domy średnie i mniejsze, przeznaczone dla najbiedniejszych warstw ludności. Na budowę domów wielkich lub nie odpowiadających współczesnym wymogom higjeny żadnych pożyczek udzielać się nie będzie.

Obsługa klienteli w holenderskich kasach oszczędności.

Holenderskie kasy oszczędności poświęcają dużą uwagę obsłudze swej klienteli, starając się coraz nowemi ułatwieniami i dodatkowemi usługami pozyskać nowych wkładców. Tak np. wprowadziły one zbiórkę oszczędności w domach, dzięki której osoby, pobierające stałe dochody, mogą bez trudu część ich przekazać do kasy oszczędności. W tym celu specjalni inkasenci kas udają się do domów wkładców, przyjmują tam oszczędności, kwitując ich odbiór i zapisują na rachunek wkładcy. Manipulacja jest b. prosta, a jednak zapewnia całkowite bezpieczeństwo.

Wkładcy mogą zlecić kasie opłacanie z ich rachunków podatków i uskutecznianie innych wypłat; ci z nich, którzy zgodzili się wpłacać oszczędności za pośrednictwem inkasentów, mogą podejmować z kasy pieniądze bez przedstawiania książeczki. Kwitów z dokonanych wpłat na rach. kasy mogą klienci używać, jako czeków. Pozatem wkładcy mogą korzystać bezpłatnie z obrotu pocztowo-czekowego.

Mówiące skarbonki w Ameryce.

Reklama amerykańska, w poszukiwaniu coraz bardziej sugestywnych metod oddziaływania na klienta, sięgnęła do dziedziny dotąd niewyzyskanej i wypuściła na rynek amerykański t. zw. „mówiące skarbonki". Wynalazek polega na tem, że moneta wrzucona do skarbonki uruchamia maleńką płytę gramofonową, wmontowaną na dnie skarbonki z tekstem, zawierającym podziękowanie dla składającego monetę, oraz z reklamową zapowiedzią, gdzie najkorzystniej lokować pieniądze.

Nowy wynalazek wykupiony całkowicie przez wielkie konsorcja bankowe cieszy się w Ameryce dużą pupularnością, przyczyniając się w ten oryginalny sposób do zwiększenia wkładów oszczędnościowych, zwłaszcza ze strony drobnych ciułaczy.

S T A T Y S T Y K A

Stan wkładów w kasach oszczędności na dzień 31. III 1936 r. według danych G. U. S.

Tysiące złotych.

Rodzaje kąs oszczędności Województwa	Liczba kas 29.II.36	OGÓŁEM			Wkłady na książeczkach oszczędnościowych *a*			Wkłady na rachunkach czekowych *b*, bieżących i otwartego kredytu		
		31.I	29.II	31.III	31.I	29.II	31.III	31.I	29.II	31.III
P. K. O.	**1**	**878 150**	**881 493**	**860 979**	**692 997**	**700 064**	**689 070**	**185 153**	**181 429**	**171 909**
Komunalne Kasy Oszczędności *c*	**362**	**689 066**	**701 481**	**701 619**	**625 519**	**634 413**	**633 970**	**63 547**	**67 068**	**67 649**
Miejskie	128	457 290	466 190	464 579	414 292	419 692	418 904	42 998	46 498	45 675
Powiatowe	228	226 969	230 371	232 254	207 357	210 657	211 070	19 612	19 714	21 184
Związków międzykomunalnych	5	3 380	3 356	3 261	3 018	3 014	2 949	362	342	312
Wojewódzka	1	1 427	1 564	1 525	852	1 050	1 047	575	514	478
M. st. Warszawa	1	103 648	107 309	107 912	80 780	82 188	83 623	22 868	25 121	24 289
Warszawa	25	32 302	33 237	33 662	29 588	30 265	30 284	2 714	2 972	3 378
Łódź	17	12 914	13 240	13 617	10 830	11 157	11 282	2 084	2 083	2 335
Kielce	18	14 960	14 550	14 660	12 615	12 663	12 526	1 845	1 887	2 134
Lublin	19	6 808	7 019	7 277	5 942	6 108	6 215	866	911	1 062
Białystok	14	4 890	4 920	5 132	4 059	4 201	4 251	831	719	881
Wilno	8	6 524	6 830	6 954	5 538	5 630	5 727	986	1 200	1 227
Nowogródek	8	1 512	1 520	1 539	1 218	1 252	1 264	294	268	275
Polesie	9	1 935	1 958	2 013	1 551	1 604	1 552	384	354	461
Wołyń	14	3 531	3 491	3 573	2 562	2 623	2 632	969	868	941
Poznań	74	106 995	107 557	107 034	99 340	99 757	99 442	7 655	7 800	7 592
Pomorze	41	35 915	37 099	36 897	31 077	31 815	31 588	4 838	5 284	5 309
Śląsk	18	127 273	131 327	131 169	120 170	123 492	123 468	7 103	7 835	7 701
Kraków	24	128 480	129 111	128 231	124 032	124 798	124 058	4 448	4 313	4 173
Lwów	37	82 343	82 677	82 200	77 313	77 791	77 215	5 030	4 886	4 985
Stanisławów	17	12 793	12 858	12 710	12 476	12 575	12 331	317	283	379
Tarnopol	18	6 743	6 778	7 039	6 428	6 494	6 512	315	284	527
Inne kasy *d*	**2**	**35 030**	**34 903**	**34 317**	**34 809**	**34 726**	**34 096**	**221**	**177**	**221**

a Bez sum, figurujących na książeczkach oszczędnościowych, wystawionych przez K. K. O. przed wejściem w życie Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24.X 1934 r. o K. K. O., na rzecz państwowych, samorządowych i innych prawno-publicznych instytucyj finansowych i ubezpieczeń społecznych z tytułu udzielonych kasom przez te instytucje kredytów. *b* R-ki czekowe w P. K. O. *c* Wobec nienadesłania sprawozdań wzięto sumy z miesięcy poprzednich: w styczniu dla 1 kasy, w lutym dla 1 kasy oraz w marcu dla 15 kas. *d* Galicyjska Kasa Oszczędności we Lwowie i Ukraińska Szczadnycia w Przemyślu.

Źródło: Sprawozdania miesięczne kas.

N A D E S Ł A N E

„Czasopismo Kas Oszczędności", Nr. 4 zawiera artykuły: Dr. Z. Witkowski — „O kosztach administracyjnych K. K. O.; M. Macholz — „O umownych i egzekucyjnych potrąceniach z pensyj i emerytur"; J. Jenek — „Rola kierowników K. K. O. w świetle dotychczasowych przepisów". Dział statystyczny, Komunikaty Związku, Nowe ustawy i rozporządzenia, Sprawy podatkowe i stemplowe, Kronika krajowa, Przegląd wydawnictw — zamykają numer.

Redaktor odpowiedzialny: **Bolesław Obszyński.** Wydawca: **Samorządowy Instytut Wydawniczy sp. z o. o.**

Drukarnia Samorządow. Instytutu Wydawn. w Warszawie, ul. Miodowa Nr. 6. Tel. 682-18.

BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1935 r.
KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI POWIATU BIALSKIEGO W BIAŁEJ PODLASKIEJ.

Stan czynny.

	W tem w wal. obcych Zł.	Zł.	Zł.
1. Kasa i sumy do dyspozycji:			
a) gotowizna		20.475 42	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		10.712,47	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych		109,—	
d) pozostałość w innych K. K. O.			
e) bony inwestycyjne			31.296,89
2. Kupony			
3. Waluty obce			
4. Papiery wartościowe			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe		9.432,—	
c) listy zastawne i obligacje			
d) obligacje Związków Komunalnych			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udziały w Bankach Komunalnych		9.337,50	18.769,50
5. Banki i K. K. O. „Loro"			71,28
6. Banki i K. K. O. „Nostro"			
7. Weksle zdyskontowane (45 kont)			188.244,04
8. Pożyczki wekslowe (572 kont)			227.603,87
9. Weksle protestowane			
a) poch. z dysk. i poż. wek. (167 kont)		94.200,38	
b) pochodzące z innych kredytów			94.200,38
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu:			
a) zabezpieczone papierami wartośsiow.			
b) zabezpieczone hipoteka			
c) zabezpiecz. innemi wart. (6 kont)		209.064,48	209.064,48
11. Pożyczki terminowe na zastaw:			
a) papierów wartościowych i książeczek oszczędności (4 kont)		1.233,75	
b) innych wartości (1 konto)		3.594,75	
c) pożyczki zakładu zastawniczego			4.828,50
12. Pożyczki na skrypty dłużne			
13. Pożyczki hipoteczne			
14. Należności z tytułu układu Konwers. zatwierdz. przez Kom. Konwers. Banku Akceptacyjnego (112 kont)			171.283,15
15. Odsetki zaległe			8.030.51
16. Nieruchomości			24.033,92
17. Ruchomości			2.434,40
18. Różne			7.969,20
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			5.392,12
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy			
Razem			993.222,24
21. Depozyty			198.493,63
22. Udziel. gwar. (Różni za weksle kauc.)			231.213,—
23. Inkaso			66.583,29
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego			106.270,—
25. Zabezpieczenie z tytułu układów konw.			151.505,71
Ogółem			1.747.287,87

Stan bierny.

	W tem w wal. obcych Zł.	Zł.	Zł.
1. Kapitał zakładowy			100.000,—
2. Fundusz zasobowy			33.035,59
3. Fundusze specjalne:			
a)			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			1.922,12
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości			602,93
6. Wkłady oszczędnościowe instytucyj państwowych, samorządowych i innych prawno - publicznych			
a) bezterminowe (25 kont)		84.799,49	
b) terminowe			84.799,49
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno - prywatnych:			
a) bezterminowe (1592 kont)		136.671,36	
b) terminowe do 3 miesięcy (7 kont)	225,02	7.690,24	
c) terminowe ponad 3 miesiące i warunkowe (50 kont)	1.193,80	48.164,82	192.526,42
8. Rachunki bież. (czekowe, przek. it.p.)			
a) inst. państw. samorz. i inne praw.-publ. (4 kont)		18.006,—	
b) osób fizycznych i prawno - prywatnych (45 kont)		37.102,81	55.108,81
9. Salda kredyt. rach. otwartego kredytu			2,—
10. Zobowiązania inkasowe			168,—
11. Redyskonto weksli:			
a) w Banku Polskim		57.485,50	
b) w Bankach Państwowych		24.489,20	
c) w Bankach Komunalnych i K. K. O.		109.010,—	
d) w innych instytucjach kredytowych.			190.984,70
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac.			106.270,—
13. Zastaw papierów wartościowych			
14. Kredyty udzielone Kasie:			
a) przez Bank Polski		167.002,49	
b) przez Banki Państwowe			
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.		32.960.—	199.962,49
d) przez inne instytucje			
15. Banki i K. K. O. „Loro"			2.924,05
16. Banki i K. K. O. „Nostro"			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne			
19. Różne			10.699.69
20. Sumy przechodnie (rozlicz. międzyokr.)			12.045,62
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy			2.170,33
Razem			993.222,24
22. Różni za depozyty			198.493,63
23. Zobow. z tyt. udzielonych gwarancyj. (Weksle kaucyjne)			231.213,—
24. Różni za inkaso			66 583,29
25. Bank Akceptacyjny			106.270,—
26. Różni za zabezp. z tyt. ukł. konwers.			151.505,71
Ogółem			1.747.287,87

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA 1935 R.

Straty.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki wypłacone i dopisane		
a) od wkładów oszczędnościowych	15.121,46	
b) od rachunków bieżących	4 833,17	
c) od redyskonta weksli	16.050,66	
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie	12.961,18	
e) różne inne	190,55	49.157,02
2. Prowizje wypłacone		207,44
3. Koszty administracyjne		
a) wydatki osobowe	27.144,69	
b) świadczenia socjalne	3.141,70	
c) wydatki rzeczowe	11.614,51	41.900,90
4. Podatki i opłaty skarbowe		1.339,74
5. Amortyzacja:		
a) nieruchomości	84,70	
b) ruchomości	397,30	482,—
6. Odpisy na dłużnikach		6.473,88
7. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
8. Różnice kursowe na papierach wartościowych		
9. Różne bonifikata %% z tytułu ustawy		2.093,41
10. Dotacja na rzecz fund. wyrównawczego.		
11. Nadwyżka		2.170,33
Razem		103.824,72

Zyski.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki pobrane i odpisane:		
a) od weksli	56.435,23	
b) od rachunków bieżących	18.595,04	
c) od pożyczek terminowych na zastaw	145,71	
Pomoc Skarbu Państwa z tyt. układów	3 510,46	
d) od pożyczek na skrypty dłużne		
e) od pożyczek i wierzytelności hipoteczn.		
f) od papierów wartościowych	603,—	
g) od K. K. O. i Banków	122,08	
h) różne inne	454,05	79.865,57
2. Prowizje pobrane		5.760,04
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		84,09
4. Różnice kursowe na papierach wartościowych		
5. Dochód netto z nieruchomości		
6. Odzyskane straty		943 63
7. Opłaty na koszty administracji		17.171.39
8. Różne dochody		
9. Odpis z funduszu wyrównawczego na pokrycie strat kursowych		
10. Strata		
Razem		103.824,72

Buchalter w/z (—) A. Gągolińska

Komisja Rewizyjna:
(—) St. Wilczyński
(—) R. Kajetanowicz
(—) A. Kułakowski

Zarząd Kasy:
(—) A. Bonikowski — Naczelnik
(—) J. Czatyrko — Zast. Naczelnika
(—) A. Daniluk — Członek Zarządu

BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1935 R.
KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI POWIATU HOROCHOWSKIEGO W HOROCHOWIE.

Stan czynny.

	W tem w wal. obcych zł.	Zł.	Zł.
1. Kasa i sumy do dyspozycji			
a) gotowizna		14 682,05	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		12.408,42	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych		8.760,10	
d) pozostałość w innych K. K. O.			
e) bony inwestycyjne			35.850,57
2. Kupony			
3. Waluty obce			
4. Papiery wartościowe			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe		12.252,—	
c) listy zastawne i obligacje			
d) obligacje związków komunalnych			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udziały w Bankach Komunalnych			12.252,—
5. Banki i K. K. O. Loro			
6. B-ki i K.K.O. Nostro (Lok. w P.B.R.)			21.212,25
7. Weksle zdyskontowane (131 kont)			
8. Pożyczki wekslowe (1315 kont)			237.805,—
9. Weksle protestowane			
a) pochodzące z dysk. i poż. weksl. (197 kont)		26.215,78	
b) poch. z innych kredytów (.... kont)			26.215,78
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu			
a) zabezpieczone papierami wartośc.			
b) zabezpieczone hipoteką			
c) zabezpieczone innemi wartościami			
11. Pożyczki terminowe na zastaw			
a) papierów wartościowych i książeczek oszczędności (26 kont)		1.505,—	
b) innych wartości			
c) pożyczki zakładu zastawniczego			1.505,—
12. Pożyczki na skrypty dłużne			
13. Pożyczki hipoteczne* (.... kont)			
14. Należności z tyt. układów konwersyjnych zatwierdz. przez Komitet Konwersyjny Banku Akceptac. (95 kont)			35.121,—
15. Odsetki zaległe			
16. Nieruchomości			
17. Ruchomości			2.404,14
18. Różne			
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe			9.878,03
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych		2.297,91	
b) za rok sprawozdawczy			2.297,91
Razem			384.541,68
21. Depozyty			34.285,—
22. Udzielone gwarancje			10.000,—
23. Inkaso			19.058,75
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego			
25. Pokrycie Funduszu Emerytalnego			
Ogółem			447.885 43

Stan bierny.

	W tem w wal. obcych zł.	Zł.	Zł.
1. Kapitał zakładowy (75.000.—)			66.750,—
2. Fundusz zasobowy			
3. Fundusze specjalne			
a)			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości			
6. Wkłady oszczędnościowe instytucyj państwowych, samorządowych i innych prawno-publicznych			
a) bezterminowe (1 konto) (Fun. Em.)			
b) terminowe		131.154,98	131.154,98
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno - prywatnych			
a) bezterminowe (438 kont)		31.526,33	
b) terminowe do 3 miesięcy (11 kont)		5.463,09	
c) terminowe ponad 3 miesiące i warunkowe			36.989,42
8. Rachunki bieżące *) czekowe, przekazowe i t. p.)			
a) instytucyj państw., samorząd. i innych prawno-publ. (26 kont)		24.064,93	
b) osób fizycz. i praw.-pryw. (26 kont)		5.354,41	29.419,34
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			
10. Zobowiązania inkasowe			2.182,35
11. Redyskonto weksli			
a) w Banku Polskim			
b) w Bankach Państwowych		13.480,—	
c) w Bankach Komunalnych i K. K. O.			
d) w innych instytucjach kredytowych			13.480,—
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac.			
13. Zastaw papierów wartościowych			
14. Kredyty udzielone Kasie			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe		66.532,—	
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje		26.250,—	92.782,—
15. Banki i K. K. O. Loro			
16. Banki i K. K. O. Nostro			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne			
19. Różne			
20. Sumy przechodnie (rozlicz. międzyokr.)			8.882,88
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy		2.900,71	2.900,71
Razem			384.541,68
22. Różni za depozyty			34.285,—
23. Zobow. z tytułu udzielonych gwarancyj.			10.000,—
24. Różni za inkaso			19.058,75
25. Bank Akceptacyjny			
26. Fundusz emerytalny			
Ogółem			447.885,43

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW za 1935 rok.

Straty.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki wypłacone i dopisane		
a) od wkładów oszczędn. i fund. emeryt.	6.322,79	
b) od rachunków bieżących	2.246,11	
c) od redyskonta weksli	1.161,84	
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie	4.311,26	
e) różne inne	235,51	14.277,51
2. Prowizje wypłacone		99,50
3. Koszty administracyjne		
a) wydatki osobowe	12 601,71	
b) świadczenia socjalne	1.411,80	
c) wydatki rzeczowe	5.198,44	19.211,95
4. Podatki i opłaty skarbowe		
5. Amortyzacja i odpisy		
a) nieruchomości		
b) ruchomości	533,29	533,29
6. Odpisy na dłużnikach		
7. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
8. Różnice kursowe na papierach wartościowych		
9. Różne		
10. Dotacja na rzecz fund. wyrównawczego.		
11 Nadwyżka		2.900,71
Razem		37.022,96

Zyski.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki pobrane i dopisane		
a) od weksli	27.767,79	
b) od rachunków bieżących	1.492,67	
c) od pożyczek terminowych na zastaw	67,80	
d) od pożyczek na skrypty dłużne		
e) od pożyczek i wierzytelności hipoteczn.		
f) od papierów wartościowych	427,50	
g) od K. K. O. i Banków (Bank Akc.)	1.023,15	
h) różne inne		30.778,91
2. Prowizje pobrane		5.524,17
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
4. Różnice kursowe na papierach wartośc.		
5. Dochód netto z nieruchomości		
6. Odzyskane straty		
7. Opłaty na koszty administracji		430,41
8. Różne dochody		289,47
9. Odpis z funduszu wyrównawczego na pokrycie strat kursowych		
10. Strata		
Razem		37.022,96

Zarząd Kasy:
Naczelnik Zarządu — Dyrektor (—) Mikołaj Bałamut
Członkowie:
(—) Borys Orzeszkowski
(—) Tadeusz Suffczyński

Komisja Rewizyjna:
Prezes (—) Jan Borkowski
Członkowie:
(—) D. Maksymiuk
Buchalter (—) Mikołaj Hołdowański

BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1935 R.

POWIATOWEJ KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI W ŁUCKU.

Stan czynny.

	W tem w wal. obcych Zł.	Zł.	Zł.
1. Kasa i sumy do dyspozycji:			
a) gotowizna		54.262.88	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		30.155,36	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych . . .		12.985,—	
d) pozostałość w innych K. K. O. .			
e) bony inwestycyjne			97.403.24
2. Kupony			
3. Waluty obce			
4. Papiery wartościowe:			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe		26.846,50	
c) listy zastawne i obligacje . .			
d) obligacje Związków Komunalnych .			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udziały w Bankach Komunalnych .		5.250,—	32.096,50
5. Banki i K. K. O. „Loro" . . .			
6. Banki i K. K. O. Nostro . . .			99.031,03
7. Weksle zdyskontowane (24 kont) . .			20.720.—
8. Pożyczki wekslowe (1853 kont) . .			453.564,05
9. Weksle protestowane			
a) pochodzące z dys. i poż. wekslowych (634 kont)		92.885,36	
b) pochodz. z inn. kredytów . .			92.885,36
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu:			
a) zabezpieczone papierami wartościowemi (kont)			
b) zabezpieczone hipoteką . . .			
c) zabezpieczone innemi wartościami .			
11. Pożyczki terminowe na zastaw:			
a) papierów wartościowych i książeczek oszczędn. (735 kont) . . .		62.304,—	
b) innych wartości			
c) pożyczki zakładu zastawniczego .			62.304,—
12. Pożyczki na skrypty dłużne . . .			
13. Pożyczki hipoteczne			
14. Należności z tyt. układów konwersyjnych zatwierdzonych przez Komitet Konwersyjny Banku Akc. (197 kont) .			58.707,—
15. Odsetki zaległe			1.073,55
16. Nieruchomości			25.644,32
17. Ruchomości			5.000,—
18. Różne			15.669,97
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			7.416,63
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy . . .			
Razem. .			971.515,65
21. Depozyty			287.998,76
22. Udzielone gwarancje			52.500,—
23. Inkaso			98.144,50
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego . .			29.700,—
25. Pokrycia Funduszu Emerytalnego .			
Ogółem. .			1.439.858,91

Stan bierny.

	W tem w wal. obcych Zł.	Zł.	[Zł.
1. Kapitał zakładowy			82.500,—
2. Fundusz zasobowy			8.380,14
3. Fundusze specjalne:			
a) Rezerwa na należności wątpliwe .		6.166,70	
b)			6.166,70
4. Fundusz wyrównawczy			322,22
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości .			
6. Wkłady oszczędnościowe instytucyj państwowych, samorządowych i innych prawno - publicznych			
a) bezterminowe			
b) termin. (1 konto) Pow. Fund. Em.		184.672,—	184.672,—
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno - prywatnych:			
a) bezterminowe (267 kont) . . .		133.623.80	
b) terminowe do 3 miesięcy (1 konto) .		2.944,61	
c) terminowe ponad 3 miesiące i warunkowe (2419 kont) . . .		107.695,21	244.263,62
8. Rach. bieżące*) (czek., przekaz. i t. p.)			
a) instytucyj państw., samorząd. i innych prawno publiczn. (60 kont) .		46.875.20	
b) osób fizycznych i prawno - prywatnych (27 kont)		4.786.82	51.662,02
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			18.343.85
10. Zobowiązania inkasowe			
11. Redyskonto weksli:			
a) w Banku Polskim		30.862,—	
b) w Bankach Państwowych . . .		91.337,05	
c) w Bankach Komunalnych i K. K. O.		39.270,—	
d) w innych instytucjach kredytowych.			161.469,05
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac. .			29.700,—
13. Zastaw papierów wartościowych . .			7.500,—
14. Kredyty udzielone Kasie:			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe . . .		89.860,—	
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje . . .			89.860,—
15. Banki i K. K. O. „Loro" . . .			
16. Banki i K. K. O. „Nostro" . . .			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne . . .			
19. Różne			54.607,10
20. Sumy przechodnie (rozlicz. międzyokr).			29.346,15
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy . . .			2.722.80
Razem. .			971.515,65
22. Różni za depozyty			287.998,76
23. Zobow. z tytułu udzielonych gwarancyj.			52.500,—
24. Różni za inkaso			98.144,50
25. Bank Akceptacyjny			29.700,—
26. Fundusz Emerytalny			
Ogółem. .			1.439.858,91

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA 1935 ROK.

Straty.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki wypłacone i dopisane:		
a) od wkładów oszczędnościowych . .	23.557,24	
b) od rachunków bieżących . . .	1.751,34	
c) od redyskonta weksli	7.209,42	
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie	5.870,33	
e) różne inne	1.663,05	40.051,38
2. Prowizje wypłacone		
3. Koszty administracyjne:		
a) wydatki osobowe	26.245,12	
b) świadczenia socjalne	1.826,84	
c) wydatki rzeczowe	11.844,86	39.916,82
4. Podatki i opłaty skarbowe . . .		
5. Amortyzacja:		
a) nieruchomości		
b) ruchomości	766,15	766,15
6. Odpisy na dłużnikach		1.135,75
7. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
8. Różnice kursowe na papierach wartościowych		507,50
9. Różne — odpisano na fund. Gwarancyjny		110,50
10. Dotacja na rzecz fund. wyrównawczego.		6,50
11. Nadwyżka		2.722,80
Razem. .		85.217,40

Zyski.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki pobrane i dopisane		
a) od weksli	49.485,66	
b) od rachunków bieżących . . .		
c) od pożyczek terminowych na zastaw .	3.386,59	
d) od pożyczek na skrypty dłużne . .		
e) od pożyczek i wierzytelności hipoteczn.		
f) od papierów wartościowych . . .	1.698,89	
g) od K. K. O. i Banków . . .	9.244,85	
h) różne inne		63.815,99
2. Prowizje pobrane		7.761,85
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
4. Różnice kursowe na papierach wartośc.		6,50
5. Dochód netto z nieruchomości . . .		
6. Odzyskane straty		
7. Opłaty na koszty administracji . .		10.773,83
8. Różne dochody		2,859,23
9. Odpis z funduszu wyrównawczego na pokrycie strat kursowych		
10. Strata		
Razem. .		85.217,40

Zarząd:
Naczelnik Zarządu (—) Antoni Zabielski
Zastępca Naczelnika Zarządu (—) Teofil Ołowiński
Członek Zarządu (—) Karp Turpetko

Komisja Rewizyjna: Przewodniczący (—) Zygmunt Deszert
Członkowie:
(—) Antoni Konowaluk
(—) Kazimierz Suchodolski

Księgowy (—) Grzegorz Teodorowicz

BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEN 31 GRUDNIA 1935 R.
KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI POWIATU KOZIENICKIEGO W KOZIENICACH.

Stan czynny.

	W tem w wal. obcych zł.	Zł.	Zł.
1. Kasa i sumy do dyspozycji . . .			
a) gotowizna		5.451,21	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		24.973,23	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych . . .		2.661,70	
d) pozostałość w innych K. K. O. .			
e) bony inwestycyjne			33.086,14
2. Kupony			
3. Waluty obce			
4. Papiery wartościowe			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe		4.168,—	
c) listy zastawne i oblig. P. B-ku Kom.		51.000,—	
d) obligacje związków komunalnych .			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udziały w Bankach Komunalnych .		2.690,—	57.858,—
5. Banki i K. K. O. Loro			
6. Banki i K. K. O. Nostro . . .			
7. Weksle zdyskontowane			
8. Pożyczki wekslowe (1140 kont) . .		134.883,76	134.883,76
9. Weksle protestowane			
a) pochodzące z dysk. i poz. wekslowych (216 kont)		31.556,16	
b) pochodzące z innych kredytów*			31.556,16
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu			
a) zabezpieczone papierami wartościowemi* (kont)			
b) zabezpieczone hipoteką . .			
c) zabezpieczone innemi wartościami		53.578,74	53.578,74
11. Pożyczki terminowe na zastaw			
a) papierów wartościowych i książeczek oszczędności (2 konta) . . .		360.—	
b) innych wartości			
c) pożyczki zakładu zastawniczego .			360.—
12. Pożyczki na skrypty dłużne (1 konto) .		8.860,—	8.860,—
13. Pożyczki hipoteczne (1 konto) . .		500,—	500,—
14. Należności z tyt. układów konwersyjnych zatwierdzonych przez Komitet Konwers. Banku Akceptac. (131 kont) .		45.190,42	45.190,42
15. Odsetki zaległe			
16. Nieruchomości			
17. Ruchomości		4.452,81	4.452,81
18. Różne		14.133,85	14.133,85
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe		1.769,17	1.769,17
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy . . .			
Razem . .			386.229,05
21. Depozyty			193.463,—
22. Udzielone gwarancje			
23. Inkaso			13.361,11
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego . .			
25. Pokrycia Funduszu Emerytalnego .			
Ogółem . .			593.053,16

Stan bierny.

	W tem w wal. obcych zł.	Zł.	Zł.
1. Kapitał zakładowy		100.000,—	100.000,—
2. Fundusz zasobowy		9.024,36	9.024,36
3. Fundusze specjalne			
a)			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości .			
6. Wkłady oszczędnościowe instytucyj państwowych, samorządowych i innych prawno - publicznych *) . . .			
a) beztermin. (1 konto) Pow. F. Emer.		35.687,95	
b) terminowe (kont)			35.687,95
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno - prywatnych *) . .			
a) bezterminowe (893 kont) . .		54.680,—	
b) terminowe do 3 miesięcy (85 kont) .		77.606,34	
c) terminowe ponad 3 miesiące i warunkowe			132.286,34
8. Rachunki bież.* (czek, przekaz. i t. p.)			
a) instytucyj państw., samorząd. i innych prawno-publ. (13 kont) .		19.544,34	
b) osób fizycznych i prawno - prywatnych (17 kont)		14.233,19	33.777,53
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			
10. Zobowiązania inkasowe		68,50	68,50
11. Redyskonto weksli			
a) w Banku Polskim			
b) w Bankach Państwowych . . .		8.930,—	
c) w Bankach Komunalnych i K. K. O.		5.000,—	
d) w innych instytucjach kredytowych.			13.930,—
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac. .			
13. Zastaw papierów wartościowych . .			
14. Kredyty udzielone Kasie			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe . . .		44.417,33	
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje . . .		5.748,39	50.165,72
15. Banki i K. K. O. Loro			
16. Banki i K. K. O. Nostro . . .			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne . . .			
19. Różne		4.969,55	4.969,55
20. Sumy przechodnie (rozlicz. międzyokr.)		5.858,42	5.858,42
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy . . .		460,68	460,68
Razem . .			386.229,05
22. Różni za depozyty			193.463,—
23. Zobowiązania z tytułu udzielon. gwar.			
24. Różni za inkaso			13.361,11
25. Bank Akceptacyjny			
26. Fundusz Emerytalny			
Ogółem . .			593.053,16

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW za 1935 rok.

Straty.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki wypłacone i dopisane:		
a) od wkładów oszczędnościowych . .	9.403,57	
b) od rachunków bieżących . . .	1.342,17	
c) od redyskonta weksli	908,05	
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie	1.545,64	
e) różne inne	1.162,57	14.362.—
2. Prowizje wypłacone	38,54	38,54
3. Koszty administracyjne:		
a) wydatki osobowe	14.671,16	
b) świadczenia socjalne	1.496,14	
c) wydatki rzeczowe	8.342,84	24.510,14
4. Podatki i opłaty skarbowe . . .		
5. Amortyzacja:		
a) nieruchomości		
b) ruchomości	1.056,70	1.056,70
6. Odpisy na dłużnikach	365,97	365,97
7. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
8. Różnice kursowe na papierach wartościowych		
9. Różne		
10. Dotacja na rzecz fund. wyrównawczego.		
11. Nadwyżka	460,68	460,68
Razem . .		40.794,03

Zyski.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki pobrane i dopisane		
a) od weksli	22.630,27	
b) od rachunków bieżących . . .	6.923,20	
c) od pożyczek terminowych na zastaw .		
d) od pożyczek na skrypty dłużne . .	1.200,—	
e) od pożyczek i wierzytelności hipotecznych.		
f) od papierów wartościowych . . .	3 681,50	
g) od K. K. O. i Banków . . .		
h) różne inne	5.072,95	39.507,92
2. Prowizje pobrane	1.286,11	1.286,11
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
4. Różnice kursowe na papierach wartośc.		
5. Dochód netto z nieruchomości . .		
6. Odzyskane straty		
7. Opłaty na koszty administracji . .		
8. Różne dochody		
9. Odpis z funduszu wyrównawczego na pokrycie strat kursowych		
10. Strata		
Razem . .		40.794,03

Dyrekcja Kasy: Dyrektor (—) W. Żarski
Członkowie Zarządu:
(—) Józef Dobrowolski
(—) Antoni Socha

Komisja Rewizyjna: Przewodniczący (—) Piotr Sokół
Członkowie:
(—) Zygmunt Pomarański
(—) Mieczysław Słobódzki

Księgowy (—) Jadwiga Rosochowicz

Drukarnia Samorządow. Instytutu Wydawn. w Warszawie, ul. Miodowa Nr. 6. Tel. 682-18.